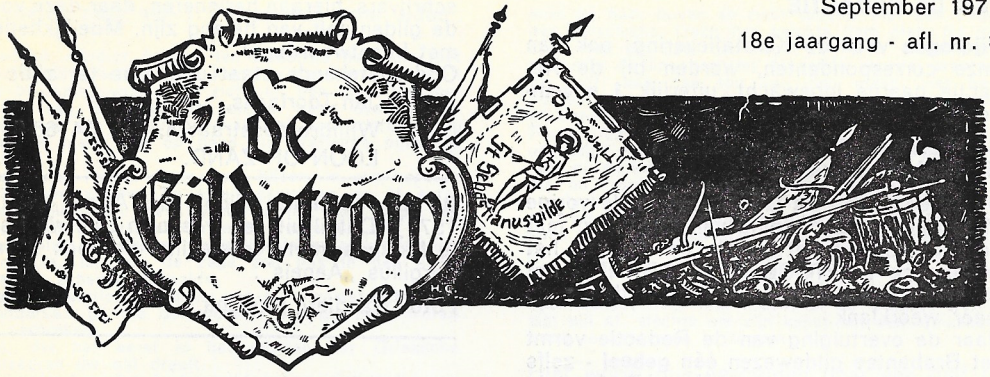

HET SCHIETEN NAAR EEN VOGEL OP EEN PAAL

VAN DE REDACTIE

Bijdragen voor de Kerstaflevering, ook van onze correspondenten, worden bij de Redactie gaarne ingewacht, uiterlijk 1 november.

Contacten binnen het voormalige Hertogdom Brabant

De oproep van „De Gildetrom” in de vorige aflevering tot uitbreiding van contacten met deskundigen uit het **gehele** gebied van het voormalige HERTOOGDOM BRABANT - het stamland van ons gildewezen - vindt steeds meer weerklank.

Naar de overtuiging van de Redactie vormt het Brabantse gildewezen **één geheel** - zelfs nog in onze tijd - en kan **Noord-Brabant** in dat opzicht onmogelijk gescheiden worden van het oude Hertogdom Brabant, de huidige landsgrenzen ten spijt!

Het verheugt ons daarom in deze aflevering een bijdrage te kunnen publiceren van de hand van Dr. E. Van Autenboer, Griffier van de Hoge Gilderaad der **Kempen** te Turnhout, als 'n eerste waardevol resultaat van deze ruimere contacten.

Vanwege de historische samenhang der Brabantse Schuttersgilden binnen het vroegere Hertogdom geldt hier zeer zeker de spreuk: „Laat vriendschap helen, wat grenzen delen”!

Wie heeft onze Jolles? De redactie heeft geruime tijd geleden de twee delen: J. A. Jolles, „De Schuttersgilden van Noord-Brabant” uitgeleend aan een Gildebroeder te Oirschot; deze heeft ze op zijn beurt uitgeleend en is helaas het spoor bijster; voorin staat een stempel „SCHADE, MOERGESTEL”: deze boeken zijn van onschatbare waarde en niet meer te krijgen; wie weet raad?

Vragenlijsten over Gildevaandels e.d.

De Stichting Banistiek en Heraldiek, en de Stichting voor vlaggenkunde, heeft destijds een vragenboekje aan alle gilden gezonden, met het verzoek de gevraagde gegevens te willen invullen.

Gaarne willen wij de secretarissen, c.q.

schrijvers, hieraan herinneren, daar deze voor de gilden zelf van belang zijn. Moeilijkheden met beantwoorden?

Ondergetekende staat u gaarne ter zijde!

Jan Tooriaans,

Willibrordusstraat 4, Tel. 04166-516,

LOON OP ZAND.

Bij de voorplaat: Nicolò dell'Abate (1512-1571): Détail uit een fresco in Gallerie Este te Módena, met voorstelling uit Boek V van Vergilius „Aeneis”.

Foto: Bandieri, Módena.

Het schieten naar een vogel op een paal

Vergilius (70-19 v. Chr.), een der voornaamste Romeinse dichters, schreef tussen de jaren 29 en 19 v. Chr. het Romeinse heldendicht de „Aeneis”. Hij zou hiertoe geïnspireerd zijn geworden door keizer Augustus, die veel belangstelling voor zijn werk toonde. Het oorspronkelijke verhaal van Aeneas, een held die de Trojaanse oorlog overleefde en een nieuw rijk in Italië zou hebben gesticht, komt al voor in de uit de achtste eeuw vóór Chr. daterende „Ilias” van de Griekse dichter Homerus. Van het genoemde epos dat Vergilius schreef kwamen slechts twaalf boeken gereed. Deze schrijver was in de middeleeuwen, met name in de 13de eeuw, onder de schrijvers en geleerden een zeer gezeene figuur, temeer omdat sommigen hem vanwege zijn sterke religieuze inslag in zijn werken beschouwden als een voorloper van het Christendom. Vergilius inspireerde door zijn werken eveneens de beeldende kunstenaars, die of uit eigener beweging of in opdracht van anderen de verhalen uit Aeneas trachtten om te zetten in visueel waarneembare beelden. Zo kreeg **Nicolò dell'Abate** (1512-1571) van de adellijke familie d'Este opdracht het gehele verhaal van Aeneas vast te leggen in muurschilderingen in haar paleis te Modena. In het vijfde boek (vers 485) van de Aeneis¹⁾ luidt het verhaal van het

„De Gildetrom”, driemaandelijks tijdschrift van de Kring „Het Kwartier van Oirschot”, aangesloten bij de Federatie van Noord-Brabantse Schuttersgilden.

Redactie: C. A. B. A. M. Schade, De Hooze Braaken, Moergestel, telefoon 04243-370.

Redactieraad: Het Kringbestuur van „Het Kwartier van Oirschot”.

Correspondenten:

voor de Federatie: Math. E. M. van der Voort, Valklaan 6, Eindhoven, tel. 040-438521.

voor Oirschot: Th. A. van de Loo, Jan van Galenstraat 2, Oirschot, tel. 04997-2002 en 1627.

voor Peel-land: Alph. G. M. Niessen, Veestraat 43, Helmond, tel. 04920-24863.

voor Maas-land: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, Loon op Zand, tel. 04166-516.

voor Het Land van Cuyk: D. L. van Elk, Heidestraat 7, Gassel (Post Grave), tel. 08860-3309.

voor Kempen-land: Karel Vermeeren, van Coothstraat 2, Eindhoven, tel. 040-118700

Administratie: H. A. J. van Erve, Rootven 60, Moergestel, telefoon 04243-306.

Betalingen: Soerenleenbank te Hilvarenbeek; postrekening van de bank: 1079104.

Typografische verzorging: Drukkerij Harry Bek en Zn., Hoogstraat 5-7, Veghel, telefoon 04130-3411.

Particuliere abonnementen: f 4,— per jaar, franco thuis.

Tarief advertenties voor vier nummers: 1/8 pag. f 25,—; 1/4 pag. f 50,—; 1/2 pag. f 100,—; 1/1 pag.

f 200,—; bijzondere afmetingen en speciale arrangementen op aanvraag.

Bronvermelding: artikelen en berichten uit dit periodiek mogen worden overgenomen, mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij anders bepaald.

schieten naar een vogel op een paal aldus :

Dadelijk noodigt Aeneas ten wedstrijd hen, die met snelle pijlen begeeren de kamp te beproeven, en stelt de belooning vast; dan richt hij den mast van het schip van Serestus met sterke hand overeind en bevestigt een schichtige duif met een koorde hoog aan de mast, om op deze hun treffende pijlen te richten.

Hunkerend komen de mannen bijeen, in een koperen krijgshelm worden de loten geworpen en 't eerst met gejuich en met bijval, springt nu 't lot van Hippocoön, Hyrtacus' zone te voorschijn.

Dan volgt Mnesteus, welig de slapen omkranst met d'oliftak, hij, die de zege zoo pas in den strijd met de schepen behaalde.

Daarop Eurytion, broeder van u, o edelste strijder ! Pandarus ! gij die de opdracht kreeg, het verdrag te verbreken.

Gij, die het eerst in het midden der Grieksche geledren uw pijl dreeft.

't Laatste, op den bodem des helms, ligt 't lot van den dapperen Acestes; zelf nog heeft hij den moed, in den strijd met de jeugd zich te wagen.

Toen spant ieder der mannen den krommenden boog met zijn sterke krachten en haalt voor den dag uit zijn koker zijn pijlen; als d'eerste vliegt, bij het snorren der peze, Hippocoöns pijl door het luchtruim, welke de luchten doorkleeft in zijn vliegende vaart en bij aankomst 't hout van den mast aan de voorzij treft, het doorboort en zich vastrecht. Trillend beweegt zich de mast, en de vogel, met sidd'rende vleugels, schrikt en in 't rond klinkt alles van 't luide geklap in de handen. Mnesteus, vurig van aard, treedt aan; met den boog, dien hij spande,

mikt hij naar boven en richt tegelijk met zijn oogen den pijlschicht. Doch het gelukte hem niet, tot zijn spijt, met het ijzer den vogel zelven te treffen; het scheurde de knopen der bindende koorde, waaraan de duif, aan den top van den mast, met haar pooten gehecht was. IJlgen ontvlucht z' in de lucht en ontwijkt naar de duistere wolken.

Fluks riep daarop Eurytion dringend zijn broeder om hulpe, onder geloften, en spande den pijl reeds lang op de koorde.

Als nu vroolijk, met klappende wieken, de duif in het luchtruim opstijgt, ziet hij haar na, staroogend, en treft haar in 't donkre zwerf. Toen liet zij haar leven te midden der hemelsche sterren, voerde den pijl, die haar trof, met zich mede en tuimelde zielloos neder; Acestes alleen bleef over, verstoken van zege.

Toch schoot deze met kracht in de luchtige wolken zijn pijl af, slechts om zijn kunst om den klinkenden boog te hanteeren te toonen.

Hier wordt dus geschoten naar een duif op een mast, naar een vogel op een paal. Zou dit verhaal, dat in de middeleeuwen bekend was van invloed zijn geweest op het ontstaan van de thans nog gebruikelijke vorm van het schieten op de koningsvogel? Van het koningschieten in West-Europa?

Eindhoven

Karel Vermeeren

1) Deze vertaling werd mij reeds lang geleden ter hand gesteld door wijlen Jos Schroeders.

De feesten der schutters

Op 20 juni jl. werd te Tilburg het landjuweel der Brabantse schuttersgilden gehouden. De meeste deelnemers evenmin als het merendeel der talrijke toeschouwers zullen beseft hebben, dat een dergelijke wedstrijd eeuwen geleden een zeer bijzondere plaats in het leven der schutters heeft ingenomen. Weinige aanwezigen zullen zich bovendien afgevraagd hebben hoe en wanneer deze vorm van competitie is ontstaan.

De mens uit de 20e eeuw bezit immers niet altijd een duidelijk inzicht in het leven en de bedrijvigheid van het voorgeslacht en hij kan zich ook moeilijk een klare voorstelling van de rangorde der verschillende feesten vormen.

De **schuttersgilden** hadden oorspronkelijk een zuivere militaire funktie: zij moesten hun (stad, vrijheid of dorp) beschutten d.w.z. **beschermen**. Deze kleine kernen van militaire macht konden echter niet worden geduld door vorsten die een centraliserende politiek volgden en die daarom besloten het aantal effectieve leden der schuttersgilden te beperken. Behendig werd daarom ook meer en meer de nadruk gelegd op het spanningselement waardoor de schutters evolueerden naar verenigingen die in het schieten een aangenaam tijdverdrijf vonden zonder nochtans te vergeten dat zij elkaar in lief en leed moesten bijstaan.

Het aankweken van een **gemeenschapsgevoel** onder de schutters der verschillende steden en vrijheden werden aangemoedigd door de vorsten die hierin een hulpmiddel zagen om een nationaal gevoel te doen ontstaan in plats van het heersende partikularisme. Hoe konden de gildebroeders elkaar beter leren kennen en waarden dan door geregeld

samen te komen en elkaar vriendschappelijk bekampen? In de Middeleeuwen duurde een wedstrijd soms weken en vergde de voorbereiding ervan maandenlange inspanningen, die graag door de gemeenschap werden gedragen want een schuttersfeest betekende voor de inrichtende stad of vrijheid een rijke bron van inkomsten. Al die vreemde schutters kwamen dikwijls van zeer ver per wagen of per schip. Het reglement der wedstrijden verbood hen mondvoorraad mee te brengen: zij moesten zich ter plaatse bevoorraden! De gilden konden moeilijk alleen de zware onkosten van een langdurig verblijf dragen en zij vroegen - en kregen - de steun van hun overheid want zij moesten de eer van de stad of de vrijheid verdedigen. Er bestonden verschillende soorten van schutterswedstrijden die aan nauwkeurige voorschriften waren onderworpen. Jarenlange opzoekingen - en ze zijn nog niet beëindigd! - lieten ons toe deze feesten voorlopig in te delen in een **drietal** waaraan we enkele woorden willen wijden.

I. DE GEWONE WEDSTRIJDEN

Deze feesten werden georganiseerd voor de schutters van **alle gewesten**, vanzelfsprekend voor **hetzelfde wapen**. We citeren o.a. Mons (1387), Doornik (1394), Mechelen (1404), Gent (1440) en Brugge (1535). Voor het schietspel van de Grote Gilden te Mechelen in 1404 werden uitnodigingen gericht aan de schutters van Brabant, Holland, Henegouwen en Frankrijk zoals blijkt uit de bewaard gebleven **chaerten**. Niet met enig leedvermaak kunnen we vaststellen dat de aankondiging voor de gilden van Noord-Frankrijk en Parijs in het Nederlands was gesteld!

Op deze wedstrijden waren de voornaamste prijzen voorbehouden aan de schutters, doch er waren ook prachtige beloningen voorzien voor andere activiteiten: het inkomen te land en te water, het viereen en het vertonen van **esbattementen** zowel in **dyetscher talen** als in **walscher talen**. Dit laatste kan voor oningewijden een verrassing zijn, maar de feesten der schutters hebben als voorbeeld gediend voor de rederijkers.

Als gewone wedstrijden mogen we ook beschouwen de jaarlijkse ontmoetingen tussen de gilden van bepaalde plaatsen, b.v. Leuven en Tervuren, alsook de toevallig gehouden schietspelen.

II. DE LANDJUWELEN

De landjuwelen waren een typisch verschijnsel van het schutterswezen in het aloude **hertogdom Brabant**: alleen de **Brabantse gilden** konden er, onder streng omschreven voorwaarden, aan deelnemen.

Wat was oorspronkelijk dit landjuweel?

Het bestond uit een reeks van 7 wedstrijden: de overwinnaar van het eerste schietspel ontving één **zilveren schaal**, maar was verplicht de tweede wedstrijd te organiseren en twee zilveren schalen ter beschikking te stellen en zo voort tot en met de zevende schieting. De winnaar van de 7 schalen kwam de eer toe de eerste wedstrijd van een nieuw landjuweel uit te schrijven. Alleen de ingeschreven gilden mochten de 7 wedstrijden betwisten en zij konden slechts onder bepaalde voorwaarden één of meer beurten overslaan.

Het is niet bekend wanneer het eerste landjuweel werd gehouden, alhoewel we met zekerheid kunnen zeggen dat deze soort van wedstrijden reeds in het begin van de 15e eeuw bestond. In deze eeuw kennen we landjuwelen voor de Sint-Jorisgilden (Oude en Jonge Boog) en de Sint-Sebastiaansgilden (Handboog). De Kolveniers organiseerden hun landjuweel slechts in de 16e eeuw, nl. in 1527.

Buiten de traditionele prijzen voor de schutters bekampten de gildebroeders elkaar voor het inkomen, het viereen, de kerkgang, de **esbattementen** en de beste nar.

De handbooggilde van Aarschot veroverde in 1521 de 7 schalen van het landjuweel en zij organiseerde in 1526 de eerste wedstrijd van een nieuwe reeks. De volgende feesten werden gehouden te Eigenbrakel (1527), Nijvel (1530), Brussel (1531), Leuven (1534), Asse (1539) en Overijse (1549). De schietingen schenen niet zonder moeilijkheden verlopen te zijn. Dit was de reden waarom de Oude Handboog van Leuven, als soevereine gilde, op 20 november 1550 een vergadering belegde waarop de afgevaardigden der Sint-Sebastiaansgilden van Brussel, Antwerpen en Mechelen aanwezig waren. De gilde van 's Hertogenbosch was ook uitgenodigd geworden, doch ze liet verstek gaan. Op deze bijeenkomst te Leuven werden nieuwe statuten voor het landjuweel der handbooggilden opgesteld: deze werden op 26 april 1551 goedgekeurd door de koningen van de gilden die te Leuven verschenen waren om de eer-

ste wedstrijd van een nieuw landjuweel te betwisten.

Als voorbeeld van een landjuweel van de Jonge Voetboog verwijzen we naar de 1e wedstrijd die in 1534 te Mechelen met grote praal werd gehouden: de overwinnaar Rotselaar organiseerde slechts in 1562 de volgende kamp.

De landjuwelen werden uitgeschreven voor de schutters van **hetzelfde wapen**, doch er waren verschillende mogelijkheden: landjuwelen voor de steden en vrijheden, of voor de gilden van steden, vrijheden en dorpen of voor de vrijheden of zelfs voor de dorpen alleen.

De verplichtingen die de inschrijvers op zich namen konden niet lichtzinnig over het hoofd worden gezien zoals blijkt uit het volgende voorval. Toen de Sint-Jorisgilde van Oosterhout te Hildernisse (voorm. dorp bij Bergen op Zoom) als overwinnaar naar huis was gekeerd, schoof zij de inrichting van de volgende wedstrijd steeds op de lange baan. Afgevaardigden van de Sint-Jorisgilden uit Turnhout, Geel, Oisterwijk, Hilvarenbeek, Hoogstraten, Arendonk, Mol en Mierde deden op 31 mei 1562 gevolmachtigden aan om met de schutters van de nalatige gilde te onderhandelen. Dit gebeurde met succes! Op de 1e zondag van september 1565 werd de wedstrijd te Oosterhout betwist, maar niet zonder dat er moeilijkheden oprezen. Inderdaad, de gilden van Hoogstraten en Turnhout gaven op 11 oktober 1565 volmacht aan twee advocaten om bij de hoofdgilde te Leuven te procederen tegen **de cruysboge** van Haacht en van de rentmeester van Rotselaar, zonder echter te preciseren waarover de onenigheid ontstaan was.

De **gilden van Leuven** waren de soevereine gilden voor **Brabant**. Zij verleenden in de meeste gevallen een **caerte** en beslechtten de geschillen in en onder de gilden. Weigerde één der partijen het uitgesproken vonnis te aanvaarden, dan kon de ontevredene in beroep gaan bij de Raad van Brabant.

III. DE HAAGSPELEN

Kenmerkend voor Brabant waren eveneens de haagspelen of landjuwelen **vanden gebroken pese**.

Aan deze schietingen, die ofwel afzonderlijk ofwel als naspel van een landjuweel werden ingericht, konden ook schuttersverenigingen van buiten Brabant deelnemen. De onkosten, die de gilden voor deze wedstrijden dienden te maken, lagen beduidend lager dan voor een landjuweel en de prijzen waren vanzelfsprekend in evenredigheid. Minder kapitaalcrachtige en minder vitale gilden kregen op deze wijze ook de gelegenheid om buiten hun gemeente naar prijzen mee te dingen. Het grote verschil met de landjuwelen lag vooral in het feit dat de overwinnaar niet verplicht was een nieuwe schieting uit te schrijven.

Als voorbeeld citeren we de haagspelen die na het landjuweel van de Jonge Voetboog te Mechelen (1534) en Rotselaar (1562) werden gehouden voor de gilden van de Oude Boog. In 1534 werden boden uitge-

zonden naar de gilden van Brabant, Holland, Overijssel, Henegouwen, Artesië, Luxemburg en Vlaanderen.

DE FEESTEN NA 1600

Meer nog dan de uitvinding van de boekdrukkunst of de ontdekking van Amerika hebben de Nederlandse Beroerten een einde gesteld aan vele zeden en gewoonten: zij betekenden voor onze gewesten het einde van de uitbundige feestcultuur van de Middeleeuwen.

Reglementen van schuttersgilden in de 17e eeuw gebruiken meer dan eens de namen landjuwelen en haagspelen, maar zij begrepen de inhoud van deze termen niet meer. In een proces dat door de hoofdgilde van Leuven in 1698 werd gevoerd tegen de Sint-Sebastiaansgilde van Westerlo wordt geargumenteed dat er maar **twee** verschillende schutterswedstrijden bestonden:

1. de **gewone** schietingen voor de gildebroeders (van Pasen tot Bamis) en
2. de **haechspelen** of **lantjuweelen**, waarop de gilden van de omliggende dorpen werden uitgenodigd.

De tijden veranderen snel en ook de levensomstandigheden ondergaan grondige wijzigingen. De schuttersgilden bleven echter be-

staan en zij overleefden de Franse Revolutie omdat de **geest** van onderlinge samenhang en het verlangen naar ontspanning inherent zijn aan het menselijk wezen.

De Hoge Gilderaad der Kempen heeft het landjuweel weer ingevoerd: het wordt thans om de vijf jaar betwist en de overwinnaar is, zoals vroeger, verplicht de volgende wedstrijd te organiseren. Naast de schietingen worden er ook prijzen uitgelooft voor inkomen, roffelen, vendelen, dansen, vlaggen, beelden, breuken en dokumenten. Eertijds werd het landjuweel veroverd in de schietingen, maar in de Kempen is die gilde overwinnaar die het hoogste aantal punten behaalt in alle verschillende wedstrijden. Het **Kempisch Landjuweel** knoopt dus aan met de traditie, maar houdt ook rekening met de veranderde omstandigheden. Door prijzen en punten toe te kennen voor breuken, dokumenten enz. zet het de gilden aan hun kostbaar bezit zorgvuldig te bewaren en desnoods te doen aangroeien.

Weinig deelnemers of toeschouwers zullen op 20 juni te Tilburg beseft hebben dat de schutterswedstrijden zulk een evolutie gekend hebben in de loop der tijden.

Turnhout

Dr. E. Van Autenboer,
Griffier van de
Hoge Gilderaad der Kempen

Het Provinciaal Anjerfonds Noord-Brabant

Velen van u zal het bekend zijn, dat voor onze Schuttersgilden de mogelijkheid openstaat om bij aanschaffing of bij vernieuwing van Gilde-attributen subsidie aan te vragen bij het hierboven genoemde Fonds. Minder bekend is, dat ondergetekende voor subsidieaanvragen, gedaan door de Gilden, voornoemd Fonds mag adviseren, of subsidie al dan niet kan worden toegekend.

Was dit tot voor enkele jaren prettig en dankbaar werk, thans wordt deze taak voor mij wel heel moeilijk gemaakt.

Er was duidelijk omschreven, waarvoor wel subsidie kan worden aangevraagd: voor een nieuw gildevaandel, voor gildetrommen, voor reparatie of opnieuw schakelen van koningszilver, voor vendels, voor een nieuwe standaard, voor aanschaf van sjerpen, voor een nieuwe hoofdmanspiek of dekenstokken. Al deze genoemde voorwerpen zijn zuivere Gilde-attributen.

Geén subsidie kan worden aangevraagd: voor costuums, voor vlaggen, geen gildevaandel of vendel zijnde (hierover aanstonds nader), voor dieptrommen (dit zijn lansknegtrommen, hoog met een klein vel), voor muziekrommen en voor wapens.

Waar zit nu de moeilijkheid? Niet zozeer in de gildetrommen — want het aanschaffen van werkelijke gildetrommen neemt gelukkig weer hand over hand toe — maar het zijn vooral de **gildevaandels**, een van de mooiste en oudste Gilde-attributen, waaraan een zeer diepe betekenis mag worden toegekend. Immers, door de eeuwen heen werd alle eerbetoon verricht met het gildevaandel. Daartoe

moest het vaandel gezwaaid kunnen worden. Nauwlettend werd toegezien, dat de gewichtsverdeling van de stoffen en het medaillon zodanig was, dat bij het **zwaaien** geen zakken ontstaan, waardoor de vaan of op de stok zou slaan of de grond zou raken.

Gij begrijpt het waarschijnlijk reeds. Borduurwerk kon hoogstens summier plaatsvinden in de randen, doch middenin de vaan nooit! Helaas worden thans of door onkunde of door beter-willen-weten de oude waarheden met voeten getreden! Ik zag zogenaamde gildevaandels van boven tot onder geborduurd; ook vaandels, uiterst modern, van geheel andere afmetingen dan de gebruikelijke. Dit zijn **geen** gildevaandels meer! Het zijn clubvlaggen geworden, die men mooi mag vinden, doch die geen aanspraak meer mogen maken op de naam van een werkelijk Gilde-attribuit te zijn.

Gij zult van mij willen aannemen, dat ik bij een subsidieaanvraag voor deze voorwerpen niet goedgunstig kan adviseren bij het Anjerfonds. Ik zou dan mijn gevoel, het Gilde zuiver te houden, geweld aandoen. In geval van twijfel zal ik het betreffende Kringbestuur om advies of controle vragen.

Daarom Gildebroeders als gij subsidie aanvraagt, laat dat dan zijn voor werkelijke eerlijke Gilde-attributen. Gij kunt dan op mij rekenen.

Gildebroeders, let op uw zaak!

Vught

Jan van de Mortel,
Opperdeken van de Federatie

Brabants Gildezilver XIV

DRS. W. H. TH. KNIPPENBERG

Oisterwijk

Op 26 augustus 1860 troffen de vier toen nog bestaande gilden van Oisterwijk een regeling betreffende het vogelschieten. De gilden van Sint Joris en Sinte Catharina zijn daarna uitgestorven, die van Sint Sebastiaan en Sinte Barbara bleven in leven. Van alle vier schuttersgilden is zilver bewaard gebleven.

Sint-Jorisgilde

In 1459 werd in de kerk van Oisterwijk een altaar van St. Joris gesticht; kort voor die tijd moet dit gilde zijn opgericht. Toen op 21 april 1463 te **Turnhout** een **landjuweel** van St. Joris werd gehouden, waren er naast **Sint-Jorisgilden** uit het huidige België zoals uit Hoogstraten, Gheel e.a. ook enige Sint-Jorisgilden uit het huidige Noord-Brabant aanwezig; genoemd worden o.a. Baerle, Bergeik, Diessen en Oisterwijck (Taxandria 45, 1938, p. 268). Het oudste, thans op het Gemeentehuis bewaarde, koningsschild dateert van 1792; misschien behoorden tot dit gilde ook de zes schilden, die in de verzameling van Jhr. Van den Bogaerde van Heeswijk zaten en in 1903 werden geveild (Veilingcatalogoog 1903, nr. 961: „Oisterwijk 6 p.”). Het Sint Jorisgilde is blijkaar op het einde van de 19de eeuw uitgestorven. De volgende koningsschilden zijn bewaard:

1792 Geerardus Heesters; afb. bakkersoven en personeel, boog en 2 pijlen.

1820 Rogier van den Boer; afb. molenaar bij een rosmolen en boog met pijl.

1829 Engelbertus Keijzers; afb. boer met ploeg en twee paarden, en boog met pijl.

1850 Cornelus Coolen; afb. boer met ploeg en twee paarden, boog en pijl.

1868 Johannus Kuypers 9 sept.; afb. boer met ploeg en twee paarden, boog en pijl.

1879 Martinus Brekelmans; afb. boer met ploeg en paard. Merken: zwaardje en H H 82 (= H. Hemelbach, Oisterwijk en 's-Hertogenbosch 1854—1901).

1892 Hendrikus Merckx; afb. soldaat bij wachthuisje. Genopt schild.

De schilden van 1792 en 1892 dragen geen zilvermerken, de andere wel.

Verder behoren tot dit gilde nog vier gekroonde herinneringsmedaljons, een van P. van der Pas 1859—1884, een van C. van Meelus 1859—1884 en twee naamloze; zij zijn gemerkt met het zwaardje en FD2 (F. Dikmans, 's-Hertogenbosch 1865—66).

Waarschijnlijk behoort ook het gekroonde kleine vergulde vogeltje, met aanhangend kruisboogje, tot dit gilde.

Sint-Catharinagilde

De kerk te Oisterwijk had reeds in 1399 een altaar van de H. Catharina; in 1520 werd er een tweede Sint-Catharina-altaar gesticht. Hoogstwaarschijnlijk was een gilde hieraan verbonden. Van de gildevaan, „eene der schoonste van heel Brabant” (Jolles I, 16; II, 71) is het medaljon met de gildepatrones bewaard gebleven. Op het Gemeentehuis bevindt zich ook het klein gekroond vogeltje dat aan het patroonsschild hangt. Op dit gedreven medaljon zit de H. Catharina met het zwaard in haar rechterhand; langs haar staan de wielen en ligt de keizer Maxentius, terwijl twee engelen een kroon houden boven het hoofd van de heilige. Dit fraaie vergulde stuk zit gemonteerd op een zilveren plaatje, dat gemerkt is met het onge kroonde boompje van 's-Hertogenbosch (1525—1550), de jaarletter V op een schild en een pelikaan met jongen op een schild, het meesterteken van Erasmus van Houwelingen (Crooy nr. 36).

Evenals het Sint-Jorisgilde blijkt dit gilde op het einde van de vorige eeuw te zijn uitgestorven. De volgende koningsschilden zijn bewaard:

1790 Gover de Bakker; afb. Catharina. Merken: o.a. jaarletter K (= 1819) en CVG (C. v. Gemert, 's-Hertogenbosch). De late jaarletter schijnt erop te wijzen, dat men eerst na de Franse tijd, toen de gilden waren opgeheven, dit schild heeft besteld.

1823 Jan van de Wiel; afb. Catharina en een bakker. Merken: o.a. jrl. O (1823) en IGP (J. Panhuyzen, Tilburg).

1840 Wilhs. van Opstal Bouwman; afb. Catharina. Merk: jrl. G (1841).

1864 Cornelius Brekelmans; afb. Catharina, wapen van Oisterwijk, gekruiste geweren en boer met ploeg en paard. Merken: jrl. e (1864) en HH 82 (H. Hemelbach, Oisterwijk-'s-Hertogenbosch).

1877 Cornelus Brekelmans voor de tweede maal konink; afb. Catharina, wapen van Oisterwijk, 2 gekruiste geweren en boer met ploeg en paard. Merken: zwaardje en HH 82 (cf. 1864).

1888 Adriaan de Kort; afb. dezelfde als 1877. Merken: o.a. HH 82 (zie 1864 en 1877).

Alle koningsschilden van dit gilde hebben een genopte rand. Daarnaast zijn ook drie gekroonde herdenkingsmedaljons bewaard: „De Gildebroeders van St. Catharina” aan „J. van Rijswijk Hoofman als 50-jarig lid 1815-1865”, aan „W. van Opstal Hoofman

als 50-jarig lid en 24 jaar Koning 1819-1869" en aan „C. van Haaren, ouderling als 50-jarig lid 1822-1872"; deze drie zijn vervaardigd door H. Hemelbach, (na 1854).

Sint-Barbaragilde

„De gieldebreeders van Sante Berbera" worden genoemd in 1651; de „Charte van de Schutterye" dateert waarschijnlijk van vóór die tijd. Volgens het „Reglement van St. Barbara 5 dec. 1801" hadden zij jaarlijks twee HH. Missen, „op Sint Barbara Dag en op Sint Agatha Dag"; reeds in 1399 was er in de kerk een altaar van St. Agatha, terwijl dit altaar in 1551-56 was toegewijd aan „Barbara en Agatha". De oprichting van het schuttersgilde van de H. Barbara, misschien ontstaan uit een of twee oudere kerkelijke broederschappen, mag daarom kort na 1550 worden geplaatst. Het was eerst een kruisbooggilde (schilden van 1786, 1822 en 1839), thans een gewerengilde (schild van 1862). De twee „wildemannen", die volgens Jolles in de gilde-optocht meelopen, herinneren aan de tijd van de oude kerkelijke processies of ommegangen, waaraan ook de gilden deelnamen en waarin zij bepaalde figuren uitbeelden; zo liepen ook de schutters uit Udenhout mede in 1605 „tot Oosterwijk in de processie, als men onze Lieve Vrouwe omdraagt" (Jolles II, 173). Of er van de oude tinnen prijsborden, „groot, middelsoort en klein", nog ergens iets te Oosterwijk gevonden kan worden, valt te betwijfelen. De oude gildetrom echter van 1771 is aan het gilde teruggeschonken (Gildetrom 4, 1957, 106). In de vorige eeuw werd nog om de twaalf jaar koning geschoten; er waren toen nog vier gilden. De schilden van St. Barbara liggen daardoor ver van elkaar, evenals bij St. Catharina. In 1954 verloor het gilde door brand diverse costuums en attributen (Gildetrom 6, 1960, 229), maar het zilver bleef gespaard en het actief gildeleven eveneens (Gildetrom 4, 1957, p. 121; 5, p. 199; 16, p. 33, 68, 72).

1786 Theodorus van Iersel; afb. Barbara, kruisboog met twee pijlen, gekruiste vlaggen en gekruiste bouten, wapen van Oosterwijk en familiewapen gedeeld (rechts drie vissen faaswijs, links 2 + 1 kroon). Merken: een onleesbaar merk en de initialen AM in een liggende rechthoek (waarschijnlijk een Oisterwijks zilversmid; nog onbekend).

1822 Joost de Bruijn; afb. Barbara, boer met ploeg en paard, kruisboog met pijlen, wapen van Oosterwijk. Genopte schild.

1839 Joost de Bruijn; afb. Barbara, voerman met paard en huifkar, kruisboog met pijlen, wapen van Oosterwijk. Genopte rand. Merken o.a. jaarletter F (= 1840).

1862 Petrus Verhoeven; afb. Barbara, boer met ploeg en paard, gekruiste geweren, wapen van Oosterwijk. Merken: o.a. jrl. d (1863) en HH 82 (H. Hemelbach, Oisterwijk's Hertogenbosch). Genopte rand.

1875 Adriaan Verhoeven; afb. Barbara, boer met ploeg en paard, gekruiste geweren, wapen van Oisterwijk. Genopte rand. Merken: jrl. r (= 1876) en HH 82 (zie 1862).

1884 Jacobus Janssens; afb. Barbara, schoenmaker aan werkbank, gekruiste geweren, wapen van Oisterwijk. Genopte rand. Merk: HH 82 (zie 1862).

1899 Franciscus Korvers 4 sept.; afb. Barbara, schoenmaker aan werkbank, gekruiste geweren, wapen van Oisterwijk. Merk: JJ (J Jonkergouw, 's-Hertogenbosch).

1921 J. A. van Baast 11 juli; het schild is hier vervangen door een uitgesneden vliegende vogel.

1928 M. Vissers; afb. schutter met geweer bij schutspaal.

1931 A. Kusters, 37 jaar in dienst van J. H. van de Wiel, schoenfabriek.

1937 W. M. Kusters; een uitgesneden vliegende vogel met afb.: jager met jachthond.

1947 Antoon Hubert Peters; afb. Barbara, garage met benzinepomp, wapen van Oisterwijk, gekruiste geweren.

1950 Theodorus van Kerkoerle; afb. o.a. „Kon. Lederfab. Oisterwijk".

1952 Antoon Hubert Peters, voor de tweede maal koning; afb. Barbara met toren van oude kerk Oisterwijk, kermistrentje, enz. Cf. Gildetrom 6, 1960, 229.

1954 Adrianus Rokven van den Brand, 12 juli.

1953—1954 Carol Alexander Bavo Andreas Maria Schade; afb. wapen met wapenspreuk PRINCIPIIS OBSTA.

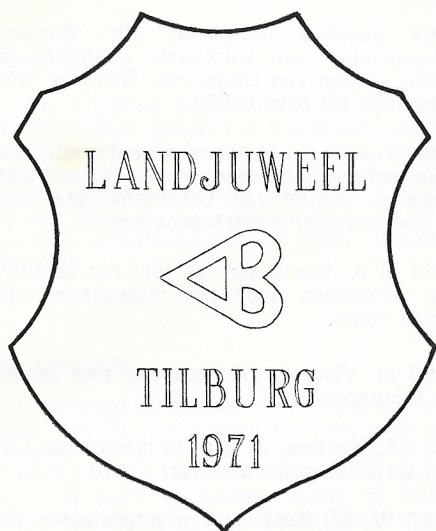
1955 Piet Janssen 11 juli; afb. bliksem-schicht.

1956 J. K. Verbunt; afb. familiewapen.

1962 Gerard Antoon Peters 16 juli; afb. Barbara met toren van de oude kerk Oisterwijk, kok in de keuken, etc.

1965-1968 Gerard Antoon Peters, voor de tweede maal koning; afb. Barbara met toren van oude kerk Oisterwijk, Hotel Klein Speijk naast drie vogels op schutspaal, etc. Deze koning schoot zich in 1968 tot keizer, 22 jaar oud, en werd met de hoge keizerskroon geëerd (Gildetrom 15, 1968, 30-31).

1968 Jo van Zelst 15 juli; afb. schutter in ton en schutspaal met vogel.

Het groots opgezette Landjuweel op zondag 20 juni j.l. te Tilburg is een waarachtig gildefeest van de Brabantse schuttersgilden geworden ondanks de druilerige regen, waarvoor helaas veel van de uiterlijke glans verloren ging en het aantal toeschouwers aanzienlijk beneden de verwachting bleef. Door de ongunstige weersgesteldheid lieten bovendien verschillende gilden verstek gaan, zodat naar schatting zo een 75 gilden daadwerkelijk aan dit Landjuweel hebben deelgenomen. Gelukkig kon het programma nagenoeg geheel worden afgewerkt na maandenlange voorbereidingen en velerlei inspanningen door de gezamenlijke drie Tilburgse gilden St. Joris, St. Sebastiaan en St. Dionysius onder leiding van het Algemeen Organisatie Comité en met financiële steun van de Stichting „Tilburg Totaal”, in het kader waarvan dit Landjuweel plaats vond. Met name heeft het Algemeen Secretariaat (vrijwel 'n eenmanspost!) voor de organisatie enorm veel werk verzet. Naast het zilveren herinneringsschild, dat elke gilde ontving, zal ook het lezenswaardig programmaboekje in de toekomst helpen herinneren aan de **stijlvolle presentatie** der Brabantse schuttersgilden op het Landjuweel Tilburg 1971.

Hoogtepunten van deze dag waren achtereenvolgens de indrukwekkende Gildemis in de Heikese kerk (waaraan mgr. Bluyssen, bisschop van 's-Hertogenbosch, jammer genoeg wegens een ongeval niet kon deelnemen), de ceremoniële ontvangst door het Gemeentebestuur van Tilburg op het Paleis-Raadhuis en de kleurrijke optocht vanaf het centrum naar het prachtige feestterrein in het **Leypark** met het defilé langs de tribune. Daar kon men vervolgens het altijd weer ontroerende schouwspel beleven van de massale opmars der Brabantse schuttersgilden, die daarna joyeus werden toegesproken door de

Burgemeester van Tilburg, Mr. C. J. G. Becht, de Federatievoorzitter Jhr. Mr. J. J. Smits van Oyen en de Voorzitter van het Algemeen Organisatie Comité de heer C. Ch. H. van Dun. Een fiere manifestatie van de Brabantse trouw was ongetwijfeld de bijzondere vendelgroet ten overstaan van dr. C. N. M. Kortmann, als Commissaris der Koningin in Noord-Brabant, en de massale vendelgroet. Daarop vingen de zeer gevarieerde wedstrijden aan op het tournooiveld en intussen kon men nog de tentoonstelling van gildeschatten annex de lektuurkiosk bezoeken, alsook genieten van het levendige wagenspel, terwijl tussen de buien door de grote feesttent een aangename schuilgelegenheid bood aan de talrijke gildebreeders en belangstellenden. Tot slot volgde een overvloedige prijsuitreiking, nadat tevoren vele juryleden en allerlei technische commissies daartoe hun belangrijke taken verricht hadden. Met het resultaat van de gehouden fotowedstrijd kan hopelijk het documentatiemateriaal op gildegebied worden aangevuld. De KRO-televisie maakte van deze dag een filmimpressie.

Dit alles overziende mag men vaststellen, dat de organiserende drie Tilburgse gilden, bijgestaan door bekwame helpers en gesteund door talrijke vrienden, kunnen terugzien op een zeer geslaagd gildefeest, waar het Brabantse gildewezen op z'n best gepresenteerd werd en waar ontelbare gildebreeders bijeenkwamen in de **gildegeest** van broederschap, trouw en dienstvaardigheid. Gemeten naar de maatstaf van deze **beginselen**, betekende dit Landjuweel een welverzorgde hoogtijdag voor de Brabantse schuttersgilden van onze Federatie.

Noot van de redactie: de kleurrijke optocht met gildebreeders uit ons ganse goede gewest, was waarlijk onvergetelijk: zelfs een met twee paarden bespannen landauer vervoerde in stijl vier prominente Gildemannen, die wat moeilijk ter been waren — vlak daarachter een kale vrachtauto, waarop eenzaam het juk..... met het Prijzenzilver! Een ware dissonant in deze zo feestelijke stoet!

UITSLAGEN

Optocht

Schoonste koning (zilveren legpenning, aangeboden door H.M. de Koningin): J. Feijen, St. Jansgilde, Soerendonk.

Schoonste geheel in de optocht (gecostumeerd): 1. St. Antonius, Well; St. Cecilia, Veldhoven; St. Jacobus de Meerdere, Zeeland; 2. St. Sebastiaan, Mierlo; St. Sebastiaan, 's-Gravenhage; H. Kruisgilde, Gerwen; O.L. Vrouwe Schuts, Elshout; 3. St. Catharina, Nuenen-Boord; St. Willibrordus, Wintelre; St. Antonius, Stiphout; O.L. Vrouw Broederschap, Oirschot; St. Antonius en St. Sebastiaan, Udenhout.

Schoonste geheel in de optocht (ongecostumeerd): 1. St. Sebastiaan en St. Barbara, Moergestel; St. Martinus, Tongelre; St. Barbara en St. Sebastiaan, Vught; 2. St. Joris, Hilvarenbeek; St. Sebastiaan, Hilvarenbeek; St. Willibrordus, Alphen; St. Lucia, Steensel; 3. St. Odolphus, Best; St. Sebastiaan, Eindhoven; St. Mauritius, Goirle; St. Margaretha, Aerle-Rixtel; St. Catharina, Eindhoven-stad. Schoonste standaardrijder in de optocht: 1. St. Se-

Landjuweel Tilburg: zojuist werd met de Gildevaan de eed van trouw aan het wereldlijk gezag gebracht, vertegenwoordigd door de gouverneur van Noord-Brabant, Dr. C. N. M. Kortmann; tevoren was dit geschied aan het kerkelijk gezag na de plechtige Gildemis in de parochiekerk van 't Heike; hier nam bij ontstentenis van de bisschop van s-Hertogenbosch, Mgr. Drs. J. W. M. Bluyssen, de H.E. Heer H. N. M. Schouten, deken van Tilburg en Goirle, de eed van trouw en aanhankeelikeid, af: op de foto, vóór de vendels, v.l.n.r.: de federatie-voorzitter Jhr. Mr. J. J. Smits van Oyen, de gouverneur, de burgemeester van Tilburg, Mr. G. J. G. Becht, en de voorzitter van het Algemeen Organisatie Comité, de heer C. Ch. H. van Dun.

bastiaan, Mierlo; 2 St. Willibrordus, Alphen; St. Joris Moergestel; 3 St. Jacobus de Meerdere, Zeeland; St. Martinus, Tongelre; St. Jansgilde, Soerendonk.

Schoonste levend uitgebeelde patroonheilige: 1. St. Martinus, Tongelre; 2. St. Sebastiaan en St. Barbara, Moergestel; 3. St. Martinus, Gennepe. Schoonste nar: 1. St. Sebastiaan en St. Barbara, Moergestel; 2. St. Joris, Hilvarenbeek; 3. St. Hubertus, Drunen.

Koningszilver

Best onderhouden koningszilver: 1. St. Ambrosius, Loon op Zand; St. Barbara en St. Sebastiaan, Vught; 2. St. Joris, Hilvarenbeek; St. Antonius, Stiphout; St. Sebastiaan, Hilvarenbeek; 3. St. Joris, Goirle; St. Joris, Stratum; St. Joris, Oirschot; St. Lambertus, Vessem.

Best geschakeld koningszilver: 1. St. Ambrosius, Loon op Zand; 2. St. Willibrordus, Geijsteren; 3. St. Sebastiaan en St. Barbara, Moergestel. Schoonste papegaai: 1. St. Joris, Hilvarenbeek; 2. St. Willibrordus, Geijsteren; 3. St. Joris, Oirschot. Schoonste koningsschild na 1945: 1. St. Catharina, Eindhoven-stad; 2. St. Jansgilde, Soerendonk; 3. St. Joris, Deurne.

Vaandels en Standaards

Best onderhouden vaandel vóór 1945: 1. St. Joris, Deurne; 2. St. Antonius en St. Sebastiaan, Gemert; 3. St. Antonius, Stiphout. Schoonste vaandel na 1945: 1. St. Martinus en het H. Sacrament, Dommelen; 2. St. Willibrordus, Alphen; 3. O.L. Vrouw van de Zeven Weeën, Lierop. Best onderhouden standaard vóór 1945: 1. St. Sebastiaan, Hilvarenbeek; 2. St. Martinus, Tongelre; 3. St. Sebastiaan en St. Barbara, Moergestel. Schoonste standaard na 1945: 1. St. Joris, Udenhout; 2. St. Willibrordus, Alphen; 3. St. Jacobus de Meerdere, Zeeland.

Vendelen

Vaandelafdeling (boven 40 jaar): 1. Th. Aarts, St. Jansgilde, Soerendonk; 2. J. de Louw, H. Kruisgilde, Gerwen; 3. H. de Jong, St. Margaretha, Aarle-Rixtel. Klasse A (individueel): 1. H. van Engelen, St. Joris, Deurne; 2. G. van Dinther, St. Joris, Gemert; W. van Wijgert, St. Willibrordus, Heeswijk; 3. J. Plasman, St. Sebastiaan, Diessen; G. Karis, St. Martinus en het H. Sacrament, Dommelen. Klasse B (individueel): 1. M. van Dungen, St. Martinus, Tongelre; 2. A. Adriaans, O.L. Vrouwgilde, Zeelst; J. Leendering, St. Sebastiaan, Hoogeloo; M. Beks, St. Barbara, Vught; 3. P. v. d. Berk, H. Kruisgilde, Gerwen; W. Bruurs, St. Sebastiaan, Diessen; T. Ras, St. Jansgilde, Soerendonk; H. Oomen, St. Willibrordus, Alphen. Klasse C (individueel): 1. M. Michels, St. Brigida, Netersel; J. Linders, St. Joris, Deurne; 2. Clement, St. Antonius, Nuland; H. Kroon, St. Martinus, Gennepe; J. Peeters, St. Lucia, Steensel; H. van Helmond, St. Joris, Asten; 3. L. van Dommelen, St. Antonius, Gemert; J. Verhoeven, St. Willibrordus, Alphen; H. Smulders, St. Antonius Well; W. Scheepers, St. Joris, Gemert; 4. F. van Hoof, St. Martinus en het H. Sacrament, Dommelen; J. v. d. Vorst, St. Jansgilde, Soerendonk; H. Peijs, St. Martinus, Tongelre; W. van Meijl, St. Catharina en St. Barbara, Leende.

Groepsvendelen (4 of 5 personen): 1. H. Kruisgilde, Gerwen; 2. St. Barbara, Vught; St. Martinus, Tongelre; St. Sebastiaan, Diessen; 3. St. Lucia, Steensel; St. Brigida, Netersel; St. Hubertus, Berkel; St. Willibrordus, Heeswijk.

Groepsvendelen (6 of meer personen): 1. St. Jansgilde, Soerendonk; 2. St. Willibrordus, Alphen; 3. St. Catharina en St. Barbara, Leende.

Jeugdklasse (individueel beneden 16 jaar): 1. A. Staal, St. Jansgilde, Soerendonk; 2. A. Beks, St. Barbara en St. Sebastiaan, Vught; 3. van Lieshout, St. Catharina en St. Barbara, Leende; 4. A. Bozaki, St. Catharina, Rosmalen.

Jeugdgroepsvendelen (4 of meer personen beneden 16 jaar): 1. St. Jansgilde, Soerendonk; 2. St. Willibrordus, Alphen; 3. St. Hubertus, Drunen.

Trommen en bazuinblazen

Marsslaan en roffelen op gildetrom (individueel): 1. Jac. Peeters, St. Cecilia, Veldhoven; Ad. de Laat, St. Jansgilde, Soerendonk; 2. A. van Vleuten, St.

Cecilia, Veldhoven; J. van Gennepe, St. Jansgilde, Soerendonk; Frans v. d. Sande, St. Jansgilde, Soerendonk; 3. B. de Visser, St. Willibrordus, Heeswijk; J. Waterschoot, St. Sebastiaan, Hoogeloo; C. Luijckx, St. Martinus en het H. Sacrament, Dommelen; Jac. Ras, St. Jansgilde, Soerendonk; F. Asselman, St. Sebastiaan, 's-Gravenhage.

Groepstrommen op gildetrom: 1. H. Kruisgilde, Gerwen; St. Martinus en het H. Sacrament, Dommelen; 2. St. Jansgilde, Soerendonk; St. Willibrordus, Alphen; 3. St. Joris, Stratum; St. Sebastiaan, Mierlo; St. Sebastiaan, Hoogeloo.

Marsslaan en roffelen op muziektrom (individueel beneden 16 jaar): 1. J. Martens, St. Joris, Deurne; 2. W. v. d. Pas, St. Sebastiaan, Hoogeloo; 3. P. Driessen, St. Margaretha, Aarle-Rixtel; A. v. d. Schoot, St. Antonius, Nuland; 4. A. Schijvens, St. Martinus en het H. Sacrament, Dommelen; P. Broekman, St. Hubertus, Drunen; W. v. d. Westen, St. Sebastiaan, Mierlo; Kees Klerks, St. Hubertus, Drunen.

Marsslaan op gildetrom in combinatie met bazuinen: 1. St. Jansgilde, Soerendonk.

Marsslaan op gildetrom in combinatie met muziektrom (beneden 16 jaar): 1. St. Margaretha, Aarle-Rixtel; 2. St. Hubertus, Drunen.

Groepstrommen op muziektrom (6 personen beneden 16 jaar): 1. St. Sebastiaan, Hoogeloo; 2. St. Antonius, Well.

Bazuinblazen (individueel): 1. Ant. van Gerwen, St. Jacobus de Meerdere, Zeeland; 2. H. Verstegen, St. Jacobus de Meerdere, Zeeland.

Groepsbazuinblazen (zonder begeleiding): 1. St. Willibrordus, Alphen; 2. St. Martinus en het H. Sacrament, Dommelen.

Standaardrijden

Beste standaardrijder op het tournooiveld: 1. St. Sebastiaan, Mierlo; 2. St. Jansgilde, Soerendonk; O.L. Vrouw Schuts, Elshout; 3. St. Antonius, Stiphout; St. Jacobus de Meerdere, Zeeland; St. Martinus en het H. Sacrament, Dommelen.

Gildedansen

Beste dansgroep: 1. O.L. Vrouw Broederschap, Oirschot.

SCHIETEN

Kruisboog op wip

Korps: 1. O.L. Vrouw Broederschap, Oirschot; St. Joris, Oirschot; 2. Sancta Barbara, Oirschot; St. Sebastiaan, Oirschot; 3. St. Ambrosius, Baardwijk; St. Brigida, Netersel.

Viertallen: 1. St. Catharina en St. Barbara, Haaren; 2. St. Sebastiaan, Oirschot; St. Joris, Oirschot; 3. O.L. Vrouw Broederschap, Oirschot; St. Joris, Oirschot; 4. Sancta Barbara, Oirschot; St. Ambrosius, Baardwijk.

Kampioen: Wim. v. d. Biggelaar, St. Sebastiaan, Oirschot.

Koningskruis: F. v. d. Loo, Sancta Barbara, Oirschot.

Kruisboog op doel

(i.v.m. regen nader verschoten op 4 juli j.l. te Tilburg)

Korps: 1. St. Joris, Goirle; 2. St. Joris, Hilvarenbeek.

Viertallen: 1. St. Joris, Goirle; 2. St. Joris, Goirle. Kampioen: A. J. van Puijnenbroek, St. Joris, Goirle. Koningskruis: A. C. van de Wouw, St. Joris, Hilvarenbeek.

Handboog op wip

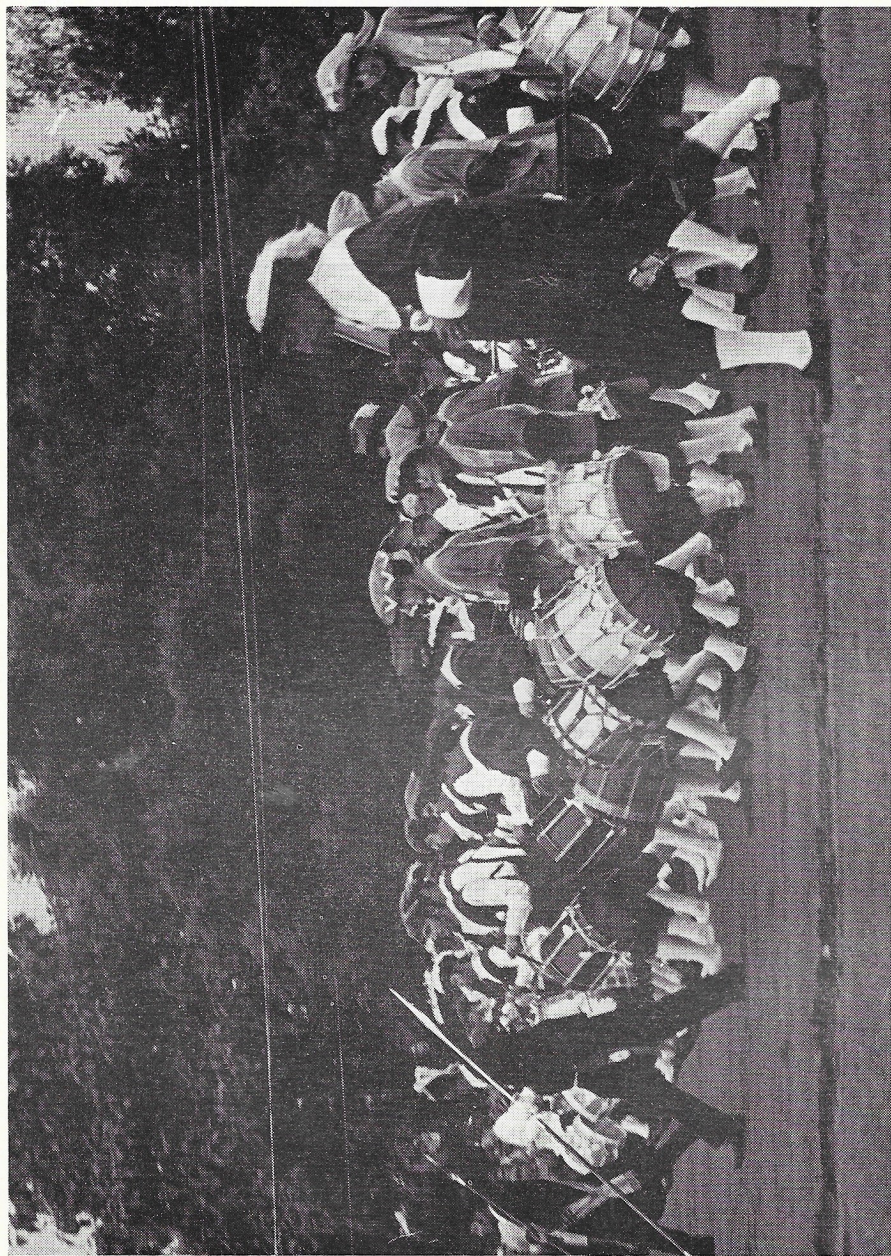
Korps: 1. St. Willibrordus, Alphen; 2. St. Sebastiaan, Diessen.

Viertallen: 1. St. Willibrordus, Alphen; 2. St. Sebastiaan, Diessen.

Kampioen: J. Huijben, St. Willibrordus, Alphen. Koningskruis: J. Bijlsma, St. Willibrordus, Alphen.

Handboog op doel

Korps: 1. St. Sebastiaan, Westelbeers; 2. St. Sebastiaan en St. Barbara, Moergestel; 3. St. Ambro-

LANDJUWEEL TILBURG 20 JUNI 1971

Deze fraaie actie-foto behaalde in de fotowedstrijd „Landjuweel - 1971” de eerste prijs ! Winnaar : Dirk Brauckmann, Utrecht.

sus, Loon op Zand; 4. St. Sebastiaan, 's-Gravenhage.

Viertallen: 1. St. Sebastiaan, Westelbeers; 2. St. Willibrordus, Alphen; 3. St. Ambrosius, Loon op Zand.

Kampioen: H. van Lieshout, St. Sebastiaan, Westelbeers.

Koningskruis: J. Smits, St. Sebastiaan, 's-Gravenhage.

Geweer

Korps: 1 St. Martinus, Tongelre; St. Joris, Udenhout; 2. O.L. Vrouwe Schuts, Elshout; St. Antonius en St. Sebastiaan, Udenhout; St. Willibrordus, Esch; 3. St. Hubertus, Berkel; St. Joris, Vlokhoven; St. Joris, Berlicum.

Viertallen: 1. St. Hubertus, Berkel; St. Willibrordus Esch; 2. St. Martinus, Tongelre; St. Hubertus, Berkel; O.L. Vrouwe Schuts, Elshout; 3. St. Antonius en St. Sebastiaan, Udenhout; St. Lambertus, Vessem; O.L. Vrouwe Schuts, Elshout; 4. St. Antonius en St. Sebastiaan, Udenhout; St. Joris, Vlokhoven.

Kampioen: Ad van Bree, St. Catharina en St. Barbara, Geldrop.

Koningskruis: Th. v. d. Nobele, St. Martinus, Tongelre.

Keizer: H. A. Boom, St. Willibrordus, Geijsteren.

Personele prijzen

Talrijke personele prijzen in de vorm van zilveren schilden werden behaald op de verschillende schietwapens (voetboog, kruisboog, handboog en geweer).

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

ROND DEN ORSKOTSE TOREN

Gilde O.L. Vrouw Broederschap

Deze gilde is in opmars bij de verschietingen en heeft de leiding bij het Gem. Wisselschild overgenomen van St. Joris, die jaren aan kop lag. Het laatste woord is echter niet gesproken; de laatste pijl moet nog getrokken worden! In Tilburg op het Landjuweel behaalde het korps 20 punten van de 20, hetgeen nogmaals een waarschuwing inhoudt voor de andere gilden. Verder maakt deze guld zich op voor het 1ste lustrum van de Kunst-Antieken Vlooiemarkt op 4 september a.s. Het belooft een extra feestelijke markt op de feestelijkste markt te worden. Gildebroeders help hen hierbij zoveel mogelijk.

Gilde St. Joris

St. Joris is, wij lazzen het reeds, een reeks van jaren de matador geweest op de kruisboog, maar krijgt een zware dobber aan O.L. Vr. Broederschap. Men onderschatte trouwens de andere niet! De spanning stijgt hierdoor en dat geeft een speciaal cachet aan de schuttersronden. Op 7 juni hield St. Joris haar teerdag en haar specialiteit, de gildedans, kwam goed aan zijn trekken. Gelukkig, dat de oudere dames er steeds meer in betrokken worden. Een voorrecht dat in feite St. Joris alleen geniet is de St. Antoniuskapel in Straten, waarover St. Joris voor de gildemis kan beschikken. Houdt zoiets in ere!

Gilde Sancta Barbara

Op 15 februari hield St. Barbara haar jaarvergadering, waarbij als hoofdthema gold de bespreking van kleding voor tamboers en vendeliers. Beloken Pasen stond weer in het teken van de jeugd: paaseieren zoeken en

kinderspelen bij Mieke Vingerhoeds. „Beloken” = beluiken = sluiten; een passende sluiting van het winterseizoen. Het Landjuweel bracht groot succes voor Fr. v. d. Loo, die het Koningskruis wist te behalen. Een stimulans op de ingeslagen weg voor St. Barbara is de 1e prijs welke haar in Oerle op het Verbroederingsfeest als „origineelste gilde” ten deel viel. Voorbereidingen voor het wildconours op 17 oktober is men aan het treffen.

Gilde St. Sebastiaan

Wegens herstelwerkzaamheden in haar gildehuis „De Zwaan” week St. Sebastiaan op 14 mei 1971 voor haar ledenvergadering uit naar „t Geveltje” van dhr. P. van Boxel, Markt 18. Vermeldenswaardig is, dat het in dit pand (toendertijd café Wouters) was, dat St. Sebastiaan na een 20-tal „slapende” jaren in oktober 1896 weer herleefde. Nieuwe initiatiefnemers namen het heft in handen nadat 'ne v. Heumen, brouwer Jan de Kroon en 'n onbekende v. d. Biggelaar St. Sebastiaan „erdor getrokken” hadden. Hulde aan dit driemanschap. Specifiek is de 3e prijs welke deze guld in Oerle behaalde voor „mooiste gilde”. Een zwaluw maakt de lente echter niet!

Als grote taak staat St. Sebastiaan te wachten de ontvangst van Prins en Prinses de Merode, Westerlo, op zaterdag 18 september a.s. Alhoewel de beschermheer en zijn ega uitdrukkelijk verzocht hebben als het ware incognito in Oirschot te vertoeven is St. Sebastiaan aan de Merodes verplicht hen op waardige, stijlvolle manier te ontvangen.

Th. A. v. d. Loo

NAGEKOMEN BERICHT

Kringdag Moergestel

De op de Kringdag Moergestel wegens regen uitgestelde verschieting van het koningskruis voor **kruisboog op doel** (zie vorige aflevering, p. 29) heeft op 8 aug. j.l. te Middelbeers plaats gehad. Dit koningskruis werd met de haken over de sloot behaald door H. van Lieshout, koning van St. Joris te Tilburg, aangezien de drie overige koningen hem geducht op de hielen zaten!

Vierde Liefdadigheidsfestijn in De Beerzen.

De drie gezamenlijke gilden van Oost-, West- en Middelbeers kunnen tevreden zijn over het Liefdadigheidsfestijn der gilden, dat zij in gildebroederlijke eensgezindheid en in goede samenwerking met het Kringbestuur doelbewust organiseerden.

Op zondag 8 augustus 1971 werd dit festijn voor de vierde maal in successie gehouden ten bate van de Stichting „Het Zorgenkind” en de uiteindelijke opbrengst schijnt boven verwachting te zullen zijn. Meer dan dertig Brabantse schuttersgilden, hoofdzakelijk uit eigen kring, hebben er aan mee geholpen om dit jaarlijkse evenement voor de medemens-in-nood te doen slagen. Juist deze sociale doelstelling bestendigt het bestaansrecht van onze eeuwenoude gilden en ware gildebroeders beschouwen belangeloze medewerking en inspanning dan ook als een vanzelfsprekende plicht van christelijk dienstbetoon. Ook de publieke belangstelling was, evenals 't stralend zomerweer, meer dan bevredigend. Aan deze dag was een extra feestelijk tintje gegeven door de officiële ontvangst om twaalf uur in het fraai gerestaureerde kerkje van Middelbeers. Daar werden de koningen en hoofdliden van de deelnemende gilden, alsook het Kringbestuur, door het Gemeentebestuur verwelkomd en sprak burgemeester mr. K. L. M. Verwiel zijn grote waardering uit voor het prachtige werk ten bate van het gehandicapte kind.

Vervolgens trokken de gilden in een zwierige optocht (via een nogal langgerekte route!) naar het feestterrein aan de Westelbeerse dijk, waar de verzamelde gildebroeders hartelijk werden toegesproken zowel door de burgemeester als door de Kringvoorzitter H. A. J. van Erve. Het feest leek min of meer op een Kringdag en er was een flink aantal zilveren schildjes als prijzen geschonken.

Intussen was het terrein volgestroomd met talloze toeschouwers en daarop vingen de traditionele wedstrijden aan. Ook van het „Gulden Schot” werd door het publiek druk gebruik gemaakt en in de feesttent kwamen de als kellers vermomde gildebroeders handen te kort om het gildebier te tappen. In het historische kerkje van Middelbeers was zelfs een tentoonstelling van gildezilver ingericht, waar door enkele bevoegde deskundigen het onderhoud van dit zilver beoordeeld werd en waar de gegeven adviezen bijzonder op prijs gesteld werden. Ook de loterij is een enorm succes geworden en een speciale advertentiekrant bracht nog eens extra geld in 't laatje!

De vele „vrijwilligers” alsook de talrijke schenkingen hebben er toe bijgedragen om de netto-opbrengst van dit festijn zo groot mogelijk te doen zijn. Het is een schitterende gildedag geworden in de echt Brabantse sfeer van De Beerzen!

UITSLAGEN

Optocht

Schoonste gecostumeerde gilde: St. Willibrordus, Wintelre.

Schoonste ongecostumeerde gilden: St. Willibrordus, Alphen; St. Sebastiaan, Hoogeloon; St. Joris, Hoogeloon.

Schoonste levend uitgebeelde patroonheilige: O. L. Vrouwe Broederschap, Oirschot; St. Sebastiaan en Barbara, Moergestel.

Ordelijkste geheel: St. Barbara, Oirschot; St. Ambrosius, Baardwijk.

Beste standaardrijder: St. Joris, Moergestel.

Beste drumband: St. Willibrordus, Casteren.

Vendelen

Klasse A: J. Plasmans, St. Sebastiaan, Diessen.

Klasse B: Ad. Plasmans, St. Sebastiaan, Diessen.

Klasse C: M. v. Dalen, St. Ambrosius, Baardwijk; H. Smetters, O. L. Vrouwe Broederschap, Oirschot; J. Smetters, O. L. Vrouwe Broederschap, Oirschot; J. v. d. Heijden, St. Sebastiaan, Hoogeloon.

Groepsvendelen: St. Sebastiaan, Diessen; St. Lambertus, Vessem.

Jeugdklasse: A. Rommen, P. van Hoek en M. Damen, allen van St. Willibrordus, Alphen.

Standaardrijden

(op het tournooiveld): St. Sebastiaan, Westelbeers.

Trommen

Groepstrommen op gildetrom: St. Sebastiaan, Hoogeloon; St. Willibrordus, Alphen.

Individueel trommen op gildetrom: A. v. d. Heijden, St. Willibrordus, Wintelre; J. Waterschoot, St. Sebastiaan, Hoogeloon.

Groepstrommen op muziektrom: St. Sebastiaan, Hoogeloon.

Individueel trommen op muziektrom: W. v. d. Pas, St. Sebastiaan, Hoogeloon; G. van Zon, St. Willibrordus, Alphen.

Schieten

Kruisboog op wip: Kampioen: H. Smits, St. Joris, Oirschot.

Kruisboog op doel: Kampioen: M. Seebregts, St. Joris, Tilburg.

Handboog op wip: Kampioen: A. Bijlsma, St. Willibrordus, Alphen.

Handboog op doel: Kampioen: L. Hermans, St. Joris, Middelbeers.

Geweër: Kampioen: C. Santegoets Jr., St. Maurijtus, Goirle.

Gulden Schot (publiek): 1. G. Kok, Middelbeers;

2. F. v. Heijst, Middelbeers; 3. L. Tooten, Hilvarenbeek; 4. C. v. Lieshout, Middelbeers; 5. P. Timmermans, Diessen.

Op bovenstaande schietwapens werden bovendien nog een groot aantal personele prijzen behaald.

UITSLAG LOTERIJ TEN BATE VAN HET GEHANDICAPTE KIND.

De prijzen zijn volgens de trekking op 8 augustus 1971 gevallen op de volgende nummers. De hoofdprijzen staan vetgedrukt!

0153	-	0269	-	0322	-	0645	-	0708	-	1129
1161	-	1238	-	1381	-	1469	-	2071	-	2314
2445	-	2477	-	2551	-	2573	-	2980	-	3039
3385	-	3411	-	3583	-	3717	-	4100	-	4228
4242	-	4371	-	4440	-	4554	-	4698	-	4874
5195	-	5275	-	5392	-	5439	-	5596	-	5986.

De prijzen kunnen tegen inlevering van het lot tot 1 oktober 1971 worden afgehaald bij Hoofdman A. v. Kronenburg, Hertog Janstraat 12 te Middelbeers.

St. Barbara - Oisterwijk Koningschieten

Traditiegetrouw was het maandag 12 juli 1971 weer koningschieten bij het Gilde St. Barbara. Ik mocht het schieten meemaken op het schietterrein van het gilde bij Klein Speyck. Er was heel wat belangstelling en het ging er gezellig en spannend naar toe. De koning van de afgelopen drie jaar, Jo van Zelst, was er op gebrand om zijn titel te verdedigen, maar de anderen wilden in een eerlijke wedstrijd óók deze titel veroveren. Telkens als een stuk van de koningsvogel werd afgeschoten was er tromgeroffel. De vogel werd aan flarden geschoten, maar bleef op zijn plaats. Totdat

de 69-jarige Adriaan Verhoeven hem met een welgericht schot omlaag haalde. Hij zou de nieuwe koning zijn. 's Middags om drie uur werd de erewijn geschonken op de nieuwe koning. Dinsdag was er prijs-schieten op de twee andere vogels.

Er zitten toch vele mooie dingen in die oude gilden en alles is gebonden aan strenge traditie.

Het koningschieten begint met de mis 's morgens in de kerk. Men komt vendelend en trommelend de kerk binnen en het is precies omschreven, waar de vaandels en de trommen plaats moeten nemen. Twee dekens zijn de verantwoordelijke personen, die moeten zorgen, dat alles goed verloopt. Het offeren onder mis moet met zilver geld. Na de mis verlaat men de kerk weer trommelend en vendelend en bij de uitgang van de kerk wordt aan de pastoor, de koning en de hoofdman (in ons geval ook de keizer) het gildevaan driemaal over het hoofd gezwaaid. Men trekt naar de schutsboom, het vaandel voorop. Dat wordt bij de schutsboom geplaatst ten teken, dat het Gilde bezit neemt van de grond waarop men gaat schieten. De oude koning wordt het zilver afgenomen en dit wordt gehangen onder de boom. De burgemeester en de pastoor moesten het verlossende schot lossen en het koningschieten kon beginnen. Is de vogel afgeschoten, dan wordt er beraadslaagd of degene, die hem afgeschoten heeft een goed koning zou kunnen zijn. Als het accoord is, wordt door de hoofdman A. Peeters luid bekend gemaakt: **Adriaan Verhoeven** is onze nieuwe koning. Later volgt het ceremonieel: het gildevaan wordt op de grond gelegd en de koning loopt daar overheen onder het roffelen van de trom. Een jong meisje, staande voor de boom, komt met een bekken helder water, waarin de nieuwe koning zich de handen wast. Hij zal dit meisje moeten belonen met een zilveren rijksdaalder! Dan wordt hij met de ereteken bekleeft, o.a. met het koningszilver en wordt hem de vendelgroot gebracht. Natuurlijk worden de glazen gevuld en vloeit rijkelijk het bier en de wijn.

Het St. Barbaragilde zou al dateren uit 1212 (zie echter over dit van oorsprong kerkelijk gilde deze afl. p. 43 — Red.).

De statuten zijn het laatst gewijzigd en goedgekeurd in november 1965.

De hoofdman is de voornaamste. Hij belegt en regelt de vergaderingen. Hij zorgt voor eensgezindheid en zedigheid der Gildebroeders. Hij bewaart de gelden en doet rekening en verantwoording. De hoofdman beslist bij eventuele geschillen. Maar het zal de hoofdman niet vrijstaan, om maar bier en andere zaken te geven dan met goedvinden van het bestuur.

Om gildebrouder te mogen worden moet men minstens 18 jaar zijn, r.k. en van zedig en onbesproken gedrag. Hij moet door iemand van het bestuur worden voorgedragen en na zijn keuze het reglement aannemen en ondertekenen met een kruisje!

Tenminste eenmaal per jaar wordt een Teerdag gehouden. Ook deze begint met een mis in de moederkerk. Op iedere teerdag

moet het reglement worden voorgelezen, waarbij allen tegenwoordig zijn. Artikel 17 van het reglement is een van de voornaamste: „Onze Gilde, staande onder de bescherming van de H. Maagd en Martelares St. Barbara, stelt de meeste prijs op Godsdienst en zeden en zoude met kracht alle aanstoot of ergenis afweren, derhalve alle dronkenschap, iedere vloek of zedenloos woord, ieder ongodsdienstig, zedenloos of dubbelzinnig gesprek. Bij tegenspraak of herhaling vervalt het lidmaatschap”. En artikel 19 bepaalt: „Ieder lid van het gezelschap, dat niet in de volste zin de artikelen van dit reglement nakomt, is aan boete of royement onderworpen, zonder aanspraak op de bezittingen van het Gilde.”

Bij de begrafenis van een van de gildebrouders zullen allen, die daartoe enigszins in staat zijn, aanwezig zijn. Ook het vaandel en de trom zullen meegaan.

Het is interessant, om zulk een reglement eens na te lezen. Hoe het ook zij, mij heeft getroffen een heel prettige sfeer onder elkaar. Bij zulk een Gilde is een heel mooie ontspanningsgelegenheid voor nog veel andere mensen. Ook jongere mensen!

(Naar het verslag van pastoor-deken Verheyen in het Oisterwijkse „Kerkklokje” van 16 juli 1971).

St. Catharina en St. Barbara - Haaren

Kampioen van Haaren

De drie gilden van Haaren, St. Catharina en St. Barbara (uit de Kring „Het Kwartier van Oirschot”), St. Joris en St. Sebastiaan (beide uit de Kring „Maasland”) hebben een onderlinge schietwedstrijd gehouden (over drie series) om het kampioenschap van Haaren. Dat vond plaats op 25 juli 1971 bij Café Michels. Kampioen werd de jongste gildebrouder van de drie Haarense gilden, namelijk **Tonnie Heuvelmans**, oud 17 jaar en gildebrouder van St. Catharina en St. Barbara. Hij kreeg een mooie beker - met zijn naam er in - aangeboden door de drie kasteleins van de respectievelijke gildehuizen.

H. van Boxel secretaris
Naschrift van de redactie: Op schietwedstrijden om een kampioenschap is niets tegen, mits een gilde niet onttaardt in een loutere schietvereniging. In plaats van een (wissel)beker zou een zilveren (wissel)schild meer in overeenstemming zijn met de echte gildestijl!

St. Joris, Tilburg

Op woensdagmiddag 12 mei was burgemeester A. van den Wildenberg aanwezig in de Herstellenstraat in Goirle om de zilveren medaille in de orde van Oranje Nassau te overhandigen aan **Huubke de Brouwer** voor het feit dat hij veertig jaar lid was van het kruisbooggilde „Sint Joris uit Tilburg”. Naast het feit dat hij zovele jaren lid was van deze vereniging memoreerde Goirle's eerste burger de vele andere verdiensten van de eenenzeventigjarige Huub. De heer De Brouwer had en heeft nog steeds grote associaties met de rijvereniging in Brabant en Nederland. Zo is hij bestuurslid van de bond van landelijke rijverenigingen. Verder

is hij erevoorzitter van de kring Oirschot. Last but not least heeft hij vijftig jaar geleden de rijvereniging „Tavenu” in Tilburg opgericht, waarvan hij nog steeds erevoorzitter is. Voor het „Landelijk Centrum Paardenbelangen” uit Den Haag geeft hij lessen in: toiletteren, mennen en voorbrengen.

Naast zijn verdiensten voor het gildewezen heeft de zilveren jubilaris landelijke bekendheid in kringen van rijverenigingen.

Dat de sport de heer De Brouwer volledig in het bloed zit moge blijken uit het feit dat hij vorig jaar nog een tweede prijs in de wacht sleepte bij de Goirlese biljartkampioenschappen voor bejaarden. Onder de groene dennen van zijn achtertuin en in gezelschap van de in volledig tenue gestoken leden van „Sint Joris” Tilburg, keuvelde de jubilaris ten overstaan van vele belangstellenden nog lang na over zijn bezigheden binnen het gildewezen.

St. Joris, Moergestel

Op kermismaandag, 5 juli, vond onder grote belangstelling, vooral van vakantiegangers, het Koningschieten bij St. Joris plaats.

De Gildebroeders waren des morgens al vroeg in de weer, de koning werd om half acht uitgehaald, waarna men zich gezamenlijk ter kerke begaf voor het bijwonen van de Gildemis, voor de levende en overleden Gildebroeders.

Nadat de gilden St. Sebastiaan en Barbara, alsmede St. Catrien uitgehaald waren, kon opgetrokken worden naar het Gildehuis van St. Joris, café 't Draaiboomke, in de nabijheid waarvan de schutsbomen opgesteld waren: vrijwel onmiddellijk na aankomst ontbrandde een hevige strijd op de kruisboog om het koningschap, waarbij **Sjef Op 't Hoog** zich tot de nieuwe Koning schoot.

Daags daarna werd traditiegetrouw de nieuwe Koningin uitgehaald en vond een geanimeerde prijsverschieting plaats.

St. Joris, Middelbeers

Negen gouden jubilarissen

Op Sint-Jorisdag 23 april j.l., de feestdag van onze patroonheilige, is ons gilde ge-

zamenlijk en in vol ornaat met alle attributen vanaf de gildekamer naar de H. Mis van 9 uur in de parochiekerk getrokken, voorafgegaan door de tambours. Het was indrukwekkend om tijdens deze Mis onder de Consecratie het zachte geroffel van de trommen te horen alsook de vaandelgroet te zien brengen. Niet minder treffend was het, toen alle gildebroeders ter Heilige Tafel gingen.

Na de H. Mis trok het gilde in dezelfde volgorde, maar nu met de Pastoor als gast, naar de gildekamer bij A. Versteeg, waar een feesttafel gereed stond en waaraan ook de Burgemeester met echtgenote deelnamen. De hoofdmansprak in zijn openingswoord over deze buitengewoon feestelijke dag, omdat er negen gouden jubilea te vieren waren. De Burgemeester spelde vervolgens elk van de negen jubilarissen de medaille op en sprak daarbij zijn grote waardering uit voor het gildewezen.

Door de Deken-secretaris Claassen werd nog rekening en verantwoording gedaan over het afgelopen boekjaar, wat zonder op- of aanmerkingen werd goedgekeurd.

Des middags was er een receptie voor de gouden jubilarissen, waar de Voorzitter van

„Het Kwartier van Oirschot”, de heer H. van Erve, een toespraak hield aangaande de bedoeling van het gildewezen. Het verdere feest werd gezamenlijk gevierd door alle gildebroeders, die met hun echtgenoten gezeten waren aan een Brabantse koffietafel en vanzelsprekend ook een lekker pintje hebben gedronken.

Gouden huwelijksfeest

Op 11 mei j.l. vierde onze gildebroeder **J. Colsters** zijn 50-jarig huwelijksfeest. 's Morgens om 11 uur stond het Gilde St. Joris in vol ornaat aangetreden aan de kerk en kon het gouden paar, tussen de erehaag van gildebroeders door, de kerk binnengaan. Des middags om 4 uur waren de bestuursleden met hun echtgenoten weer aanwezig op de receptie. Daar was des te meer reden voor, omdat J. Colsters bovendien immers al 50 jaar een trouwe gildebroeder was. Moge het gouden bruidspaar nog vele jaren een goede gezondheid genieten tot vreugde van hun kinderen en kleinkinderen.

A. v. Kronenburg, Hoofdman

St. Sebastiaan, Hoogeloon

In Memoriam Frans Willems

Op 6 juli overleed te zijnen huize onze oprechte Gildebroeder Frans Willems in de ouderdom van 89 jaar. Zijn overlijden zal

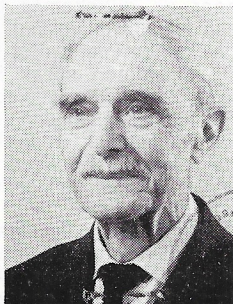
nog meer een leegte achterlaten aan die Gildebroeders die Frans nog hebben gekend als Hoofdman van het Gilde St. Sebastiaan in de jaren 1940 - 1956.

Daarom is op 8 juli met grote Gilde-eer onze overleden Gildebroeder Frans Willems begraven en moge zijn nagedachtenis bij onze leden nog steeds blijven voortleven.

In Memoriam Joh. van Heyst

Wegens 'n misverstand alsnog dit late bericht over Joh. v. Heijst, die op 4 april 1970 overleed.

68 Jaren was Jan Gildebroeder geweest dus ook gouden jubilaris met de Koninklijke Onderscheiding. Vanzelsprekend werd hij met Gilde-eer begraven. Bij zijn begrafenis bleek pas goed hoeveel vrienden deze Gildebroeder had, waaruit wij de conclusie mogen trekken dat Jan de broederschap op de juiste wijze beoefend had en een goed voorbeeld achterliet. Hij ruste in vrede.

In Memoriam Petrus Michiel van Beers

Op 20 juli overleed in het Binnenziekenhuis te Eindhoven op bijna 88-jarige leeftijd onze oudste Gildebroeder van het Gilde St. Sebastiaan.

P. van Beers was 39 jaren Reg. Deken van

1917 tot 1956 en stond daarna nog altijd voor het Gildewezen op de bres.

Bijna 60 jaar was hij een enthousiast Gildelid en werd daarom ook begiftigd met het Erekrus „Pro Ecclesia et Pontifice”, Eremedaille in zilver verbonden aan de Orde van Oranje Nassau en het Gildekrus voor het Gouden Lidmaatschap van het Gilde. Het Gilde verliest in hem een geziene en geliefde makker en voor Hoogeloon een gemeenschapsman. Moge zijn voorbeeld een steun zijn voor de Gildebroeders en dat bleek ook bij de begrafenis die met grote Gilde-eer plaats vond.

P. C. van de Pas, Hoofdman

St. Joris, Diessen

In Memoriam

Frans Timmermans

Op 1 april dit jaar ontviel ons onze trouwe gildebroeder Frans Timmermans op de leeftijd van 78 jaar. Hij is meer dan 40 jaar gildebroeder van Sint Joris geweest, waarvan hij in totaal 18 jaar de koningskroon gedragen heeft. Hij heeft dit altijd met liefde en respect gedaan, want voor zijn Gilde was hem nooit iets te veel. Moge hij voor het vele goede werk, dat hij voor ons Gilde verricht heeft, de eeuwige en welverdiende rust genieten.

B. v. d. Bruggen, Hoofdman

KONINGSCHIETEN IN PEELLAND

Grote spanning om de wankele

schutsboom van St. Catrien - Helmond

Zondag 6 juni trok het gilde St. Catharina uit Helmond, na de plechtige H. Mis in de St. Lambertuskerk, naar de verre schutsboom op Kruisschot. Ten huize van gildebroeder Willem Raymakers had zijn echtgenote met enkele gildezusters gezorgd voor een voortreffelijke koffietafel en het liet zich goed smaken na zulk een verre mars. Om twee uur werden deken W. van Lieshout en burgemeester Jac. Geukers op het schietterrein verwelkomd en trok men driemaal om de boom.

Het gebied om Gods zegen af te smeken dat het schieten zonder ongelukken zou verlopen en de eerste schoten van de gasten om „d'n boom te vrijen” (vrij te schieten van kwade invloeden) hadden wel een bijzondere betekenis gezien de wankele schutsboom.

Maar goed, de vogel stond hoog getuid en geschut op zijn wankele post en na een spannende strijd gelukte het aan gildebroeder Karel Duijmelings met het 86e schot de vogel af te schieten.

Bij de installatie-plechtigheid wees de Oud-Deken Alphons Niessen de nieuwe koning erop, dat hij nu, ondanks het vertrek uit de gemeente naar Oss, nog meer met het Gilde verbonden zal zijn, dan gedurende de vele jaren als secretaris van het gilde.

Met vereende krachten werd een nieuwe puist op de boom gezet, dat was althans de bedoeling, maar onder grote hilariteit van de vele bezoekers brak de boom doormidden en uit was de pret.

Gelukkig werd provisorisch en korter de boom weer opgericht en had het schieten om het koningskruis plaats, de prijs die door het publiek altijd zeer gewaardeerd wordt.

Het was Olof Dutting, lid van de Scherp-schuttersvereniging, die de prijs wist te behalen en van de Oud Deken het Koningskruis opgespeld kreeg.

Rond de schutsboom dronk men de nieuwe koning en kruisdrager toe en werd genoten van de voortreffelijke Hollandse Nieuwe die broeder Sjef van Lierop traditioneel getrouwd aanbood. Je zou bijna zeggen dat Karel wist dat hij Koning zou worden, want toen het gilde naar huis trok, werden ze bij de nieuwe koning binnengehaald en zeer gastvrij ontvangen.

Stiphout krijgt zijn nieuwe koning

op het nieuwe schietterrein

Wat zal burgemeester Geukers wel gedacht hebben toen hij na de wankele schutsboom in het oude Helmond op de nieuwe schutsbomen aan het sportterrein van het nieuwe

Helmond, het eerste schot ging lossen met het zware Beaumont-geweer?

Maandag 7 juni was het feest in Stiphout, niet alleen vanwege de kermis, maar ook omdat het gilde zijn nieuwe koning ging schieten.

Na de H. Mis en koffietafel in het Gildehuis trok 't gilde St. Anthonius-Stiphout naar het Sportterrein aan de Gerwenseweg, waar te midden van de bossen de Gildebroeders de laatste weken hard gewerkt hadden om de nieuwe schutsbomen te plaatsen met alle accommodatie die je maar wensen kunt.

De burgemeester welke nu pas voor het eerst dit sportterrein goed kon bekijken, waar ook daags van te voren de sintelbanen in gebruik waren genomen, was dan ook zeer verheugd dat door de goede zorgen van de gildebroeders het er allemaal goed uitzag, zonder daarmede iets te kort te willen doen aan zijn mannen die de sportterreinen verzorgen.

Nadat pastoor Lempens en de burgemeester hun schoten gelost hadden, waren het de ere Koning oud Wethouder M. v. d. Heuvel, Gildeheer Ir. Dusseldorp en Kringvoorzitter Alphons Niessen en Erelid M. Hurkmans die door hun schoten de nieuwe boom in gebruik namen.

Haastige spoed is zelden goed, zal iemand gedacht hebben, toen hij nog vlug even, het was zijn beurt ofschoon hij naar school moest, het geweer oplegde en bij het 106e schot de vogel velde.

Het was wel Stiphouter Kermis, maar de leraar aan de I.T.O.-school te Helmond, Gildebroeder Karel van Hoof, kon ternauwernood zijn installatie afwachten, want zijn jongens wachtten.

Na de ere-wijn moest hij dan ook het gilde verlaten, maar de teleurgestelde tamboer Mieske van de Burgt, nam zijn plaats graag waar.

In triomf ging de pseudo-koning met mevr. van Hoof terug naar het dorp. Dinsdagmorgen was hij ook weer vroeg ten huize van de nieuwe koning, om trots met de koningin een rondrit te gaan maken door het dorp en de koning had het voor het nakijken.

Gemert heeft zijn nieuwe koning

Op kermis maandag 19 juli trok het St. Jorissen St. Anthoniusgilde samen op naar de Denale kerk, als waardige inzet voor de feestdag, het schieten van de nieuwe koning van het St. Jorissen Gilde.

Na de middag trokken de gruen en de rooi samen op naar de Koks, het pracht schietterrein van het St. Hubertusgilde Gemert, die ook nu weer gezorgd hadden dat alles gereed stond om de grote strijd te kunnen leveren.

Nadat Deken van Oort, loco-burgemeester A. Jaspers en de Kringvoorzitter Alphons Niessen de boom hadden vrijgeschoten, kreeg

de oud-vendelier Gerrit van Dinther zijn kans de koningstitel te verdedigen.

Op heel Gemert kermis bijeen was niet zoveel belangstelling als hier in deze landelijke omgeving en het gezellige ouderwetse cafeetje. Met de notabelen en de gildebroeders der Rooi schut was zeker een vijftig man aan het kampen om de fel begeerde titel „Koning van St. Joris”.

Inmiddels waren op de andere schutsboom de gruin schut en supporters druk doende de prachtige prijzen aan het verschieten.

Het was de Cornet Fr. Verhoeven die het fatale schot loste en de zwaar gehavende vogel liet duiken. De Gildebroeders trokken zich terug op den deel, om te overleggen of hij waardig was Koning te zijn en wie hij als koningin zou kiezen.

Kapitein W. Vossenbergh maakte bekend dat het gilde Frits Verhoeven had erkend als koning van het gilde en de nieuwe koning koos toen zijn koningin mevr. van Thiel-Martens. Na de installatie en de felicitatie van de kringvoorzitter werd terug getrokken naar Gemert. Een uur gaans, werd onderbroken door een bezoek aan De Vossenkamp en enkele vendelgroeten aan prominente Gemertenaren en zo bij Hotel de Kroon, waar de Hospes Dientje Wijn, haar naam eer aan deed door een koel glas rode wijn te laten serveren. Een koffietafel voor de beide schutten en gezellig samenzijn sloot deze Kermis maandag.

Koningschieten bij het St. Lambertusgilde Someren

Zondag 27 juni kwamen de Gildebroeders van het Lambertusgilde met genodigden bij elkaar om hun nieuwe koning te schieten. Nadat de pastoor en loco-burgemeester Smits de boom hadden vrijgeschoten kregen de gildebroeders hun kans om Koning te worden. Marinus Hurkmans, Erelid der Kring vertegenwoordigde het Kringbestuur en nam dapper deel aan de wedkamp. Nadat er ruim 300 schoten de vogel barstens vol lood geschoten hadden was het toch nog onverwacht het schot van de Hr. Hurkmans die de vogel deed duikelen van zijn hoge mast. Goede raad was duur. Marinus Hurkmans Erelid der Kring, wegens zijn vele verdiensten als vice-voorzitter van het kringbestuur, Hoofdman van het O.L. Vrouwe Gilde der Zeven Weeën te Lierop, Koning van het St. Hubertusgilde Liessel, welk koningschap hij drie jaar geleden had geschoten, als vice-voorzitter der Kring, werd nu ook nog eens koning van het St. Lambertusgilde Someren. Een geluk is het dat de 65 plusser nu de tijd en de middelen heeft een goed koning te zijn, maar bovendien wordt op 31 augustus zijn koningschap te Liessel aangevochten, want om de vier jaren heeft Liessel een Extra Kermisdag om de Koning te schieten, waarbij zijn koningschap te Liessel zeer wankel komt te staan.

De Helmondse gilden openen de TENTOONSTELLING

Kerkelijke Kunst en Gildezilver

Zwaar klonken de zware gildetrommen en

werden terug gekeerd tegen de gesloten kasteelpoort en hoge muren, toen de gezamenlijke Gilden van Helmond op 12 juni optrokken naar het Kasteel Raadhuis.

Voor de kasteelpoort wachtten Burgemeester Mr. Geukers, de Voorzitter der Tweede Kamer en Gildebroeder Mr. Frans J. van Thiel, de Oud-Helmondse en Apostolisch prefect van Floris Mgr. H. Hermes en vele andere genodigden, totdat de bode Sjef van Leunen, op het horen van het kloppen met de Gildevaan, de poorten openwierp om de gilden toe te laten tot het Voorplein.

De genodigden namen plaats op het bordes, waarna wethouder A. van Deutekom als Voorzitter van de Museum Com. het openingswoord uitsprak en dank betuigde aan de Museum Com. voor het vele werk dat zij voor deze tentoonstelling hadden verricht, in het bijzonder de heren van Alphen, Verschuieren en Niessen, die deze tentoonstelling in een recordtijd tot stand hadden gebracht. Een vendelgroet ingeleid door de Kringvoorzitter besloot dit buiten gebeuren. In de Museumhal, was tentoongesteld het Goud en Zilverwerk der St. Lambertuskerk alsmede de prachtige oude paramenten, het Avondmaalszilver der Gereformeerde en Hervormde Kerk en een unieke verzameling van Joods kerkelijke gebruiksvoorwerpen in particulier bezit.

De vier Helmondse Gilden, die hun oorsprong toch vinden als een Schutse voor Altaar en Haard hadden hier hun zilverschatten, Vaandels en beelden ondergebracht, terwijl de

Kasteel-Raadhuis te Helmond: Aan het hoofd Kapitein Alph. Niessen, gevolgd door de tamboers van Stiphout en Mierlo-Hout.

gemeente enkele oude acten, waarvan een uit 1446, waarin beschreven stond dat het Gilde St. Catharina, „Cortelinx te Helmont was opgericht ende gemaekt”. Tevens zagen wij er een hernieuwde kaart uit 1600 van het Colveniersgilde. Een rijk geïllustreerde catalogus werd daarbij aan iedereen aangeboden.

Grote droefheid bij het St. Anthonius Abt-gilde te Mierlo-Hout

Op 25 juni 1971 overleed in het ziekenhuis te Helmond na een langdurig lijden op 43-jarige leeftijd **Jan L. v. d. Putten**, keizer van het St. Anthonius Abt-gilde.

Op zulk een jonge leeftijd reeds afscheid te moeten nemen van vrouw en kinderen en van zijn vele vrienden, vooral bij het gilde, was voor Jan een zware opgave, waarbij hij zich echter bij volle bewustzijn heeft neergelegd. Met hem ging een goed mens van ons heen, die naast de zorg voor zijn gezin steeds voor iedereen klaar stond.

Het misdienen bij elke gildemis rekende hij tot een ere-taak; als St. Anthonius Abt beeldde hij in vele gilde-optochten zijn patroon uit, totdat hij koning van het gilde werd, en later zelfs keizer. In 1966 schoot hij zich tot Internationaal Schutterskoning op de Drielanden-schuttersfeesten in Voerendaal. Vol trots droeg hij vele jaren de internationale kleuren.

Op 29 juni, toen overal vrolijk de vlaggen wapperden wegens de 60-ste verjaardag van Z.K.H. Prins Bernhard, droegen de gildebroeders hun keizer naar de St. Luciakerk te Mierlo, daar werden de bloemen afgenomen en de kist bedekt met het vaandel en het koningszilver.

Vele gildebroeders van het kringbestuur, St. Catharina en St. Sebastiaan Mierlo en St. Joris Asten begeleidden hem naar zijn laatste rustplaats. Hier sprak kringvoorzitter Alphons Niessen, namens alle gildebroeders, een woord ten afscheid tot gildebroeder Jan, en innige woorden van deelneming tot zijn echtgenote en jeugdige kinderen. Hij ruste in vrede.

Temidden van de vakantie-vreugde ontving men het droevige bericht, dat het jeugdige gezin van **Th. van Wetten** uit Mierlo-Hout door een noodlottig ongeluk zwaar was getroffen. Terugkomende van een vakantie-trip werd mevrouw van Wetten-Verwijst en haar moeder op slag gedood, de heren Verwijst en van Wetten zwaar gewond en het 1½-jarig kind licht gewond. De Heer Th. van Wetten overleed daags erna, zodat op dinsdag 27 juli 's-morgens in Mierlo Mevr. Verwijst, en 's-middags in Mierlo-Hout de heer heer en mevrouw van Wetten-Verwijst werden begraven. De St. Lucia-kerk te Mierlo-Hout bleek te klein om plaats te bieden aan alle aanwezigen.

De heer Th. van Wetten was Schuttersvriend en gildebroeder van het St. Anthonius Abt-gilde en met hart en ziel voetballer en visser, zodat van alle zijden zijn vrienden kwamen om het jeugdige echtpaar, dat op 28-jarige leeftijd uit ons midden werd weggerukt, de laatste eer te bewijzen. Het gilde St. Anthonius en St. Sebastiaan Mierlo waren in grote getale aanwezig, en na de kerkelijke plechtigheid werd op het kerkhof met de vendelgroet afscheid genomen van hun vriend en gildebroeder.

Nieuws uit Maastrand

Vendelcommissie. Te Oisterwijk heeft op zaterdag 17 april de vendel-kaderdag plaats gehad. De vele uitnodigingen en het vele werk van voorbereiding ten spijt, hebben slechts 30 vendeliers deze dag bezocht. Besproken werden enige punten van het vendelreglement en de beoordeling der wedstrijden. Enige nieuwe juryleden hebben zich opgegeven. Gevendeld werd in diverse klassen. Dit werd beoordeeld door de aanwezigen welke hun bevindingen op papier hebben gezet en dit later hebben uitgelegd. Het was zeer interessant, maar de opkomst was min. Een volgende keer beter, want het is heel hard nodig dat de vendeliers en vooral de beginners goed op de hoogte zijn van het vendelen zelf en de beoordeling.

Vendelleider J. T.

Dinther. De Hoofdman van St. Barbara te Dinther meldde ons het overlijden van zijn bestuurslid **Adriaan van Helvert**. Deze overleed op 11 juni en zijn gildebroeders droegen hem naar zijn laatste rustplaats. Van Helvert was lid sedert 1922 en meerdere malen koning van St. Barbara. Tevens was hij wapensmid en lid van de schietcommissie.

Een trouw lid van 69 jaar ging in Dinther heen.

Udenhout. Het actieve gilde St. Sebastiaan-Antonius van Udenhout heeft heel wat te melden: Vijftig jaar gildebroeder was hier **Jan v. d. Voort**. Hij is een groot medewerker

Wnd. burgem. Mr. Stieger spelde de onderscheiding op. Verder Hoofdman Schoonus, Gildeheer Em. pastoor Prinsen, Jan v. d. Voort en Secr. Hoogendoorn.

geweest bij de goede overeenkomsten tussen de oude schutterij en het gilde St. Sebastiaan. Wnd. burgemeester Mr. H. Stieger overhandigde hem op 29 mei in de gildekamer de zilveren medaille verbonden aan de orde van Oranje Nassau. Het was een groot feest die avond waar het plezierig naar toe ging.

Een oude vriend ging daar heen. Het was op 6 mei dat Gildebroeder **Dorus van Osch** op 80-jarige leeftijd overleed. Dorus was lid

vanaf 1949 en is steeds vaandrig geweest. Hij droeg zijn gildevaandel fier en gaf het niet graag aan de jeugd over, want deze deden het (volgens hem) niet goed. Dorus was een fijne gildebroeder. Op zijn 80ste verjaardag schonk hij zijn wandelstok

met zilveren greep aan het gilde. Hierop is zijn naam gegraveerd. Een blij en dankbaar mens hebben de gildebroeders naar de begraafplaats gebracht waar de hoofdman namens het gilde enige woorden van afscheid sprak.

St. Sebastiaan-Antonius in een jumelage. Udenhout heeft een jumelage, als Europese gemeente, met Weisskirchen en het genoemde gilde heeft bijgedragen aan de presentatie van het dorp aan de duitse burgemeester en gemeentevertegenwoordigers van Weisskirchen. Waarnemend burgemeester Stieger gaf een inleiding omtrent het dorp en de natuurgebieden in en om Udenhout. Nadat enige verenigingen zich hadden voorgesteld kwam ook het Gilde de zaal binnen om een vendelgroet te brengen. Eerst werd een duitse inleiding gegeven over het gildewezen, in korte trekken, om daarna het vendelgebed te vertolken. Dhr. J. Toorians gaf de duitse teksten weer. Het was een zinvolle presentatie van St. Sebastiaan.

De kleine kring Zandleij. In Udenhout vergaderde de kleine kring De Zandleij. Bestuursvorming: W. Adams voorz. Jan Toorians secr. Jo van Hal penningm. Geprobeerd zal worden alle betreffende gilden te stimuleren voor deelname. Een huishoudelijk reglement zal worden opgesteld. In 1971 geen kleine kringdag, wel in 1972. Contributieregeling getroffen. Proberen St. Joris van Enschoot op de been te houden.

Heusden. Bij St. Blasius is op 18 mei het koningschap op de wip verschoten en werd Jan van Kasteren de koning. Ook in een verrassingswedstrijd ging hij als eerste over de streep. Verder W. van Kasteren 2; G. Timmermans 3; Gijs de Kort 4 en H. Brouwers 5.

56

Drunen. St. Hubertus heeft op 22 mei koning geschoten. Om 7 uur in de morgen kondigde de standaardrijder aan dat het „de” dag van St. Hubertus was, met een reveille. De koning werd afgehaald en om 10.30 uur was de Gildemis in de kapel van het Bejaarden-centrum door rector Van Son opgedragen. Daarna vendelgroet en demonstratie voor de bejaarden. Verder koffietafel en na de middag koningschieten. Na drie uur, en na 500 schoten, kon Gildebroeder J. Muller zich koning noemen, wat 's avonds groots werd gevierd.

Zondag 23 mei nam het gilde deel aan de op-luistering van de H. mis voor het gouden paar Biekens-Klerks in Jacobushof. Op koninginnedag was het gilde ook in Den Haag present. Met 5 prijzen werd het bekroond op het landjuweel te Tilburg.

De Hoofdman, **Ir. Th. van Lammeren** heeft de pensioengerechtigde leeftijd behaald. Dit even memoreren omdat deze man een bijzondere functie heeft in Drunen's gemeenschapsleven. Vijftien jaar heeft Ir. van Lammeren bij N.V. Lips te Drunen de functie van Productie-directeur vervuld. Tot 1956 was hij hoofd van de Werkplaatsen der K.L.M. Op sociaal en maatschappelijk gebied heeft hij veel verdiensten verworven: Levensschool, Mater Amabilisschool, Paulusschool, School voor individueel onderwijs, de scholengemeenschap Waalwijk, Ver. van Veredeling Ambacht en Bejaardenstichting. Hiervan was hij steeds in bestuursfuncties te vinden. Verder staat hij als lid van de Gemeenteraad nog steeds voor Drunen op de bres en tenslotte zijn Gilde, waarvoor hij zijn rustperiode zeker zal blijven benutten. Bij de heroprichting van St. Hubertus heeft deze hoofdman heel veel pracht werk verricht om het gilde te laten voortbestaan. Een goede staf van bestuursleden zijn hem daarvoor zeer dankbaar.

In 1954 is de heer Van Lammeren onderscheiden als Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

St. Hubertus, proficiat met zo'n hoofdman!

Udenhout. Een der viertallen van St. Joris verwierf op 27 mei het kampioenschap opgelegd geweer schieten. Op vrijdag 2 juli hebben de gilden uit de omgeving en de kleine kring „De Zandleij” het gilde dan ook gehuldigd. St. Sebastiaan hielp mede bij de kleine optocht door een deel van het dorp. In deze gildekamer was daarna een receptie.

Oisterwijk. Zaterdag 23 mei was de presentatie van het gilde **St. Sebastiaan** in nieuwe uniformen. Een gedenkwaardige dag. Allereerst naar het gemeentehuis voor een groot aan burgemeester Funk en echtgenote met de leden van de raad. Hoofdman Massuger dankte hartelijk voor de gulle medewerking van de gemeente. Daarna naar de pastoor van de St. Joanneskerk om aan pastoor Marks voorgesteld te worden. De kleuren van het gildeuniform zijn overeenkomstig het gilde: rood en groen. De hoe-

den zijn naar middeleeuwse dracht en de tamboer heeft nu ook een eigen costuum. Het Gilde mag nu gezien worden als een pronkstuk in „de parel van Brabant”. Op 29 mei d.a.v. deed het gilde mee aan de zomertaptoe in de gemeente op de Lind.

Haaren. De drie gilden van Haaren hebben op zaterdag 29 mei samen hun statiedag gevierd. Een H. Mis was de inzet van de dag, waarna een vendelgroet aan geestelijke en wereldlijke overheid resp. pastoor Van Rijt en Lb. C. v. d. Donk. In de namiddag werd in elk gildehuis de dag verder gevierd met de dames. Er is ook om de kampioensbeker geschoten. Aan elk gildehuis is een bezoek gebracht.

St. Sebastiaan-Antonius: 1. kampioen S. de Benus, 2. C. v. d. Wiel, 3. H. Franken. Dames: Mevr. v. d. Wiel-Bressers, beker; 2 mevr. v. d. Wiel-van Haaren en 3. mevr. van Doven-v. d. Akker.

St. Joris: 1. J. v. d. Wiel, 2. R. v. d. Wiel, 3. P. v. Hal.

Dames: 1. Wilma v. d. Wiel, 2. mevr. Dekkers-Habraken, 3. H. van Boxtel.

St. Cath. en Barbara: 1. A. Heuvelmans, 2. A. Heuvelmans sr., 3. H. v. Boxtel. Dames: 1 mevr. Schellekens, 2. mevr. Heuvelmans, 3. mevr. van Empel.

Baardwijk. De secretaris **Lenard van Hulten** van St. Ambrosius gaat het ook rustiger aan doen. Ook hij is de 65-jarige leeftijd gepasseerd. Daarom hebben zijn gildevrienden, familieleden en kennissen hem hartelijk gefeliciteerd op 12 juni in zaal „De Ster” te Nieuwkuijk. Deze dag werd begonnen met een H. Mis en gevolgd met een zeer amicale receptie. Na plm. 40 jaar zijn beste krachten aan de Zuiveldienst te hebben gegeven trad hij in dienst bij de garde van de 65+ers. Het gilde St. Ambrosius en Hubertus van Drunen hebben hem die dag niet vergeten. Te vermelden is dat de heer Van Hulten voorzitter en leider is van de tromcommissie Maasland en raadslid Tromcommissie der Federatie, waarvoor hij ontzettend veel werk heeft verzet. Wij feliciteren en danken hem hiervoor van harte.

Lenard, je bent gelukkig nog vitaal, help nog een handje mee. Hij vraagt echter terdege medewerking van jeugdige leden voor de tromcommissie Maasland, die uitgebreid moet worden. Gegadigden meldt u. Hij wacht erop.

Met alle plezierige dingen die St. Ambrosius meldde moet er nu een treurige mededeling in de Gildetrom: Op 85-jarige leeftijd overleed bestuurslid, oud penningmeester, Deken **Klaas Klerx**, een gevierd gildebroeder in hart en nieren. Het gilde heeft hem een waardige begrafenis bezorgd en men heeft afscheid genomen van een zeer serieus, arbeidzaam, en goedhartig mens. Klaas was onderscheiden met de gouden medaille O.N. en de Pro Ecclesia et Pontifice. Op de gildefeesten en -bijeenkomsten straalde hij van geluk als het zijn gildejongens goed ging. Op zijn bidprentje dankt hij nog voor de medewerking en de vele mooie dingen welke hij mee tot

stand heeft mogen brengen: vriendschap en trouw in het gilde zal hij er zeker wel mee bedoelen.

De Statiedag in de kermisweek begon met een vendelgroet aan de koning Bertus Kleijberg. Hij werd thuis afgehaald en men trok door de gemeente naar pastoor Vos van Baardwijk. Ook hij mocht een vendelhuide in ontvangst nemen. De koffietafel werd alle eer aangedaan om daarna nog door een deel van Baardwijk te gaan. Na de middag werd op de boom geschoten met de kruisboog.

's Avonds mocht de oude, maar zeer vitale, Hoofdman Jos van Hulten (89 jaar) de prijzen uitreiken. 1. B. Kleijberg, 2. F. v. d. Oever, 3 Th. van Loon, 4. Leo van Hulten, 5. mevr. van Hulten, 6. L. van Hulten sr., 7. Jan van Dalen, 8. J. v. d. Broek, 9. B. van Daelen en 10 Jan van Nooij. In een sfeervolle avond werd deze statiedag gesloten.

Kaatsheuvel. Op maandag 14 juni hield het St. Jansgilde haar koningschieten op de bomen aan de Horst. Uit de eerste 10 schoten behaalden P. v. d. Nieuwstad jr., H. van Balkom en W. Vos er elk 9. Opnieuw na 9 schoten werd W. Vos de winnaar vrije hand. Opgelegd op 9 verschillende vogels werd dhr. van Nieuwstad jr. na 19 schoten winnaar en opnieuw koning. Met een diner in De Steenkamer werd de dag besloten.

Besoijen. Op zondag 13 juni op de bomen van St. Crispijn onderlinge schietwedstrijd.

**Familie van Hal
veroverf hoogste gilde-titels**

De familie van Hal heeft gildehistorie geschreven. De heer Jo van Hal legde namelijk beslag op de keizerstitel van het gilde St. Joris. Zijn 23-jarige zoon Paul veroverde de koningstitel.

De heer Jo van Hal, de oude koning van het Gilde, mocht drie schoten vooraf lossen. Het tweede schot was raak. De vogel tuimelde naar beneden en dit betekende voor Jo van Hal de keizerstitel. Zoon Paul greep later naar de koningstitel.

Het is de eerste maal in de geschiedenis van de Haarense gilden dat vader en zoon de titels voor zich opeisten.

Helpt u ook mee
aan de werving van
particuliere
abonnementen op
De Gildetrom?

Nieuws uit Het Land van Cuyk

Sedert 5 jaar heeft deze kring een **eigen**, op zichzelf staand periodiek „De Guld”, hetwelk iedere twee maanden verschijnt onder redactie van de heer D. L. van Elk, te Gassel, tevens correspondent voor De Gildetrom. Het augustusnummer brengt nieuws over het Heilig Bloed-Gilde te Boxmeer, de Kringdag te Oeffelt bij het Gilde Salvator Mundi, het vrij Gildenfeest bij St. Antonius, Sambeek, een bijzonder goed verslag van het Landjuweel Tilburg.

Dit alles, hoe interessant ook, is té uitvoerig

gebracht, om zelfs maar gedeeltelijk, in dit periodiek op te nemen, omdat eenvoudig de plaatsruimte daartoe ontbreekt! Het uiterst gering aantal abonnees uit deze kring (18), rechtvaardigt zulks ook allerminst.

Vandaar dat wij moeten volstaan met het verwijzen naar genoemd blad, hetgeen voor de liefhebbers beslist de moeite waard is: Administratie: de heer A. Konings, Postbus 1 te Haps, postrekeningnr. 1114137 t.n.v. Boerenleenbank te Haps, particuliere abonnementen f 3.50 franco huis. Red.

Nieuws uit Kempenland

KRINGDAG KEMPENLAND 1971

Op 6 juni 1971 is te Nuenen de jaarlijkse Kringdag van Kempenland gehouden. De organisatie was in handen van het St. Catharina-gilde Nuenen-Boord.

De Regerend Deken van voornoemd gilde heeft enorm veel werk verzet. Mede dank zij de uitzonderlijk grote steun van het gemeentebestuur, dat o.a. enkele ambtenaren ter beschikking had gesteld, Raadsheren van de Kring en gildebroeders van andere gilden uit de Kring is het gildefeest uiteindelijk een bijzonder groot sukses geworden.

Na de Gildemis en de gebruikelijke ontvangst op het gemeentehuis van Kringbestuur, koningen en hoofdlieden trok de optocht onder veel belangstelling naar het voor een gildefeest ideale feestterrein.

De toespraken van Regerend Deken P. Strijbos, bondsvoorzitter Karel Vermeeren en burgemeester Jhr. Mr. J. J. Smits van Oyen werden gevolgd door de massale opmars, de vendelgroet en de hernieuwing van trouw aan het wereldlijk gezag. Daarna volgde een uiteenzetting over de betekenis van het vendelen en zetten de leden van de dansgroep van het St. Nicolaasgilde uit Valkenswaard hun beste beentje voor.

Na afloop van het feest heeft de burgemees-

ter de prijzen uitgereikt. Tijdens de uitreiking adviseerde hij schenkers van schilden hun naam **niet op de vóorzijde** van de schilden te laten graven.

Tot laat in de namiddag waren er zeer, zeer veel belangstellenden die met opvallend veel interesse de verschillende wedstrijden volgden. Het prachtige weer werkte daartoe geweldig mee.

De overheid en de gildebroeders van het St. Catharinagilde Nuenen-Boord hebben veel eer van hun werk gehad en kunnen met trots terugblikken op deze bijzonder geslaagde Kringdag.

Optocht in Nuenen

Eerst ben ik naar het voetbalveld geweest. Daar speelde de muziek. Daar speelden trompetten en trommels.

Toen kwam er een optocht. Ik zag vlaggen, ik zag paarden en verklede mensen. Er was een man op een paard met een zilveren pak. Toen gingen de mannen schieten met pijl en boog en met geweren.

Het was een mooi feest.

Geschreven naar aanleiding van de Kringgildedag in Nuenen op zondag 6 juni door: Bart Schuurin (8 jaar), Hazelhoefhof 11, Nuenen.

Sprokkels uit Kempenland

De kermis van 1971 was voor Duizel in zeker opzicht weer een echte ouderwetse kermis, want het gilde van St. Jan Baptist, dat enige maanden opnieuw van de grond was gekomen, was — en nu in kleurige kledij — uitgerukt om voor het eerst na zestig jaren weer te gaan koningschieten.

Nadat pastoor Van Houtert de boom had „gevrijd” begon de spannende strijd onder de eenentwintig gildebroeders, wie na de heropleving weer de eerste koning zou zijn. Na de vierde ronde viel de eer te beurt aan de bijna tachtigjarige Teer Rijken, die daar erg trots op was. Dit koningschieten, gevolgd door een prijsschieten was een goede en gezonde start na zo'n lange periode van rust. Doch nu: Volhouden, gildebroeders. De belangstelling die de bevolking van Duizel toonde moge voor u een bewijs zijn, dat er voldoende kansen liggen voor een bloeiende toekomst. Grijpt deze kansen aan. De overige gilden van Kempenland zullen de ontwikkeling met belangstelling volgen.

Het St. Martinusgilde van Eindhoven-Tongelre heeft zich op zondag 13 juni i.l. wederom zeer verdienstelijk gemaakt. 's Morgens om half twaalf werd door de ere-deken van dat gilde, pastoor Vogels, op het schietterrein aan de Bochten een H. Mis opgedragen, tijdens welke dienst een openschaalcollecte werd gehouden ten bate van de missie van Pater Swinkels.

Bijna honderdentwintig personen namen vervolgens deel aan een koffiemaaltijd, die daar in de openlucht werd geserveerd.

Onder de aanzittenden bevonden zich naast de ouders van genoemde missionaris — aan wie voor hun zoon een enveloppe met f 181,67 werd overhandigd — ook bestuurders van de Mytyschool en een aantal gehandicapte kinderen. Deze waren ook de gasten tijdens de vendel- en tamboerwedstrijden die hierna werden gehouden. De middag werd besloten met een eenvoudige schietwedstrijd, aangepast aan de gehandicapte kinderen, die vol vreugde en met enthousiasme daaraan deelnamen. Alle deelnemertjes kregen in volgorde van hun prestatie een prijsje uitgereikt.

Tot slot kregen alle deelnemertjes nog een herinneringssplendide, voorstellende een schutter. Een dankwoord van de Voorzitter van de ouderraad van genoemde school was zeer zeker op zijn plaats. Kinderen, genodigden en gildebroeders konden op een geslaagde dag terugzien.

VERBROEDERINGS-DAG TE OERLE

Het St. Jansgilde te Oerle heeft op waardige wijze het 650-jarig bestaan gevierd. Op 25 juni recipieerde men in de Gildekamer. Tijdens de drukbezochte receptie verschenen o.a. burgemeester G. Elsen en echtgenote en deputaties van de besturen van

het Kwartier van Oirschot en van Kring Kempenland, en er vond een huldiging plaats van J. v. d. Looy die 50 jaar gildebroeder was en van de zilveren jubilarissen W. Olislagers en H. v. d. Looy.

Op zondag 27 juni werd een grootse ontmoetingsdag gehouden van gilden uit bovengenoemde kringen. Ná de traditionele gildemis in de parochiekerk van Oerle werd de eed van trouw hernieuwd aan het kerkelijk gezag waarna men zich verzamelde rond een welvoorzien brabantse koffietafel. Hierna werden de koningen en hoofdlieden en de beide kringbesturen ontvangen door het gemeentebestuur van Veldhoven, waaronder Oerle valt. Deze ontvangst had een zeer geanimeerd verloop.

Was het weer tot op dat moment redelijk goed te noemen geweest, met het naderen van het tijdstip van het opstellen en vertrek van de optocht werd dit zienderogen slechter. Maar de gildebroeders gaven even als tijdens het laatstgehouden landjuweel in Tilburg blijk, dat zij hun woord gestand doen en de op zich genomen verplichtingen willen nakomen en... onder stromende regen zette de stoet van vierentwintig gilden zich op de afgesproken tijd in beweging. Kwam er toen een beloning voor deze trouw?... Tijdens de optocht klaarde het weer op en er viel die dag geen regen meer.

Aangekomen op het feestterrein werd voor de genodigden gedefileerd en onder het spelen van het Wilhelmus door de fanfare St. Cecilia uit Oerle werd de eed van trouw hernieuwd aan het wereldlijk gezag.

Er was veel belangstelling van de bevolking voor de wedstrijden, die hierna een aanvang namen. Dit alles verliep zo vloeiend, dat burgemeester G. Elsen op tijd met het uitreiken van de prijzen kon beginnen; alleen de uitslagen van het boogschieten lieten wat langer op zich wachten, omdat hiervoor enorme belangstelling bestond.

In goede gildegeest heeft het St. Jansgilde van Oerle deze dag tot een onvergetelijke gemaakt, mede dank zij de bekwame leiding en medewerking van vele vrijwilligers, die gaarne bereid waren onder de stimulerende inzet van hoofdmans M. v. d. Loo en secretaris J. Geplis zich voor deze ontmoetingsdag beschikbaar te stellen.

Veldhoven, Oerle en het St. Jansgilde mogen met voldoening op een geslaagde ontmoetings- en verbroederingsdag terugzien.

ZEELST HEEFT EEN NIEUWE KEIZER

Op **Kermismaandag, 2 augustus 1971**, trok het **O.L. Vrouwe-gilde van Zeelst** uit voor het driejaarlijkse koningschieten. De sfeer was gespannen. Zou de oude koning voor de derde maal achtereen zijn titel verwerven, of wilde hij het misschien zelf niet? Er werd niets weggegeven, er werd gestreden. Toen de oude koning in de vierde ronde nogmaals de kans kreeg, haalde hij met een bewust shot het laatste restje van de koningsvogel omlaag. Het O.L. Vrouwegilde had nu een keizer: **Toon Wouters**. En omdat er ook een koning moest zijn werd er opnieuw gekampt en dit werd toen **Jan van den Boomen**.

Vervolgens op kermisdinsdag werden de koning en de keizer ingehuldigd. Er waren hartelijke toespraken en plotseling leek het of er een mist optrok en er werden enthousiaste plannen ge-

Keizer Toon Wouters

smeed voor de nabije toekomst, die hopelijk een nieuwe bloeiperiode zullen inluiden voor dit oude gilde. Hiertoe zal de nieuwe keizer ook zeker een steentje bijdragen, want hij is in hart en ziel een gildeman.

Dat heeft hij trouwens niet van vreemden, want de liefde voor de gilden werd hem als het ware met de paplepel ingegeven. Zijn vader was eertijds een geziene vendelier van het St. Luciagilde uit Steensel en deze bracht hem de eerste belangstelling bij. Later, als jongen opgroeiende in Knegsel, werd hij getroffen door de activiteiten van het St. Monulphus en Gondulphus-gilde van dat dorp en thuis probeerde hij dan met een puthout op de voet de acrobatische toeren van de vendeliers na te bootsen.

Nog later gehuwd zijnde met de dochter van de houder van de gildekamer van het O.L. Vrouwe-gilde van Zeelst trok hij onwillekeurig op met de gildebroeders die daar thuis waren, want het verenigingsleven lag hem wel omdat hij thuis was op velerlei gebied van de sport en behendigheidsspelen. Zijn schoonmoeder spoorde hem aan ook bij het gilde te gaan en zo gebeurde het, dat hij op Kermismaandag 1965 vlak vóór het koningschieten onder de schutsboom als gildebroeder werd ingeschreven en het vervolgens presteerde zich diezelfde middag nog koning te schieten. Een merkwaardige entrée, waar hij zelf nu nog blij en trots op is. In 1968 continueerde hij zijn titel en dit jaar werd hij keizer. Naast een goed schutter is hij bovendien een enthousiaste vendelier en al enkele malen wist hij een eerste prijs te veroveren in de B-klasse. Mogen zijn gilde en hij zelf doordrongen blijven van de waardevolle en verantwoordelijke betekenis van het keizerschap.

Jan van Dooren gehuldigd

Zaterdag 26 juni werd Jan van Dooren, de in Kring, Federatie en ver daarbuiten bekende en bekwame vendelier van het St. Catharina-gilde van Eindhoven-Strijp, op bijzondere wijze gehuldigd omdat hij veertig jaar vendelier was. Zowel aan huis, als later in het Gildecentrum Kodijko te Eindhoven bleek hoeveel kenissen, vrienden en vooral dankbare, door hem opgeleide vendeliers hij telde. Een groep van deze laatsten brachten hem dan ook een welverdiende vendelgroet. Vele malen heeft de jubilaris in het verleden zijn behendigheid in het acrobatisch vendelen mogen demonstreren aan kerkelijke en wereldlijke overheden, evenals bij verschillende bijzondere gebeurtenissen. De koninklijke onderscheiding in de vorm van de zilveren ere-medaille verbonden aan de orde van Oranje-Nassau kwam hem dan ook ten volle toe en deze werd hem dan ook na een passende toespraak opgespeld door de locoburgemeester van Eindhoven mevr. Mr. C. de Vries-van Haften.

Velen waren er die middag om hem de hand te drukken en zijn vrouw en familieleden mochten in die vreugde delen. Er waren naast vele schriftelijke gelukwensen bovendien vele cadeaux. Prof. Verbesselt de grote voorman van de gilden in België was die dag verhinderd te komen, maar in een sympathiek schrijven deelde hij o.m. mede, dat Jan van Dooren, als eerste niet-Belgische onderdaan, de **Gouden Papegaai** was toegekend en dat de datum van uitreiking nader in overleg met de jubilaris zou worden vastgesteld.

Jan, nogmaals proficiat. Heel de federatie mag hier wel trots op zijn!

Kapitein Reinier Strijbos feliciteert mevrouw van Dooren; in het midden Jan, als een glunderende jubilaris!

(foto: S. M. de Graef, Eindhoven)